

VERSLAG

Commissie Algemeen Bestuur

BV21.0105

Datum vergadering : 9 juni 2021

Digitaal aanwezig via Teams:

Commissieleden:

Leefbaar 3B : Johan Philippens, Marjolein Gielis, Don van Doorn
VVD : Nathalie van Bakel, Ed van Santen, Edwin Vervaet
CDA : Frans Ammerlaan, Terence Buitendijk
WIJ Lansingerland : Petrine van Olst, Dianne van Heusen
CU : Jurjen Dieleman
D66 : Ineke den Heijer, Brecht Weerheijm
GroenLinks : Marko Ruijtenberg
PvdA : Petra Verhoef, Hamid Azzouzi

Burgemeester : Pieter van de Stadt

Wethouders : Simon Fortuyn, Jan-Willem van den Beukel, Kathy Arends, Ankie van Tatenhove

communicatie : 2 medewerkers van de gemeente

I&O Research : Wietse van Engeland

Aanwezig in de raadszaal:

Voorzitter : Jan Pieter Blonk

Commissiegriffier : Lianne van den Houten

Afwezig

CDA : Matthijs Ruitenbergh

CU : Paul Lieveise

1. Opening en mededelingen voorzitter

De voorzitter, om 20.00 uur: Goedenavond collegae, voordat we de vergadering starten gaan we even de presentielijst langs.

De heer Ammerlaan, de heer Azzouzi, mevrouw Van Bakel, de heer Dieleman, de heer Van Doorn, mevrouw Gielis, mevrouw Den Heijer, mevrouw Van Heusen, mevrouw Van Olst, de heer Philippens, de heer Ruijtenberg, de heer Buitendijk, mevrouw Verhoef, de heer Vervaet, de heer Weerheijm: aanwezig.

Dan ga ik nog even terug naar de heer Van Santen of hij inmiddels aanwezig is. We zien wel of hij zich later nog meldt. We hebben in ieder geval ruim het quorum, dus we kunnen de vergadering openen. Ik open de vergadering van de commissie algemeen bestuur van de gemeente Lansingerland. Het is vandaag 9 juni 2021. Hartelijk welkom allemaal. Afwezig heeft zich gemeld de heer Ruitenbergh van het CDA, hij wordt vervangen door de heer Buitendijk. Verder heb ik geen mededelingen bij deze opening.

2. Insprekers

De voorzitter: Er hebben zich geen insprekers gemeld.

3. Vaststelling verslag vorige vergadering d.d. 19 mei 2021

De voorzitter: Er zijn bij de griffie geen wijzigingsvoorstellen binnen gekomen. Dat is correct. Als iemand toch iets heeft ingestuurd, dan moet hij nu zijn vinger opsteken. Nee. Oké, dat is niet het geval, dan is het verslag van de vorige keer goed gekeurd, met dank aan de notuliste.

4. Vaststelling agenda en inventarisatie rondvragen

De voorzitter: Kunt u instemmen met deze agenda? Ja. Dan is de agenda vastgesteld.

Inventarisatie rondvraag:

De voorzitter: Er is bij de griffie één rondvraag aangemeld, door de heer Philippens. Het gaat over de TONK regeling. Verder geen aanmeldingen, die tussen wal en schip zijn gevallen? Dat is niet het geval.

5. Bespreekpunten:

5.a Raadpleging inwoners Burgerparticipatie

De voorzitter: Wethouder Fortuyn wil een kort woordje tot u richten. Ik heb hem die amuse toegezegd. U weet: een amuse is een klein hapje. Dus in omvang een klein tekstje, dat u ons mee gaat geven.

Wethouder Fortuyn: Dank u wel. Een amuse gebruik je ook weleens bij een entre-nous, dat is weleens een voorgerichtje om uiteindelijk het goede gesprek te hebben om een goede maaltijd te hebben. Dank u wel voor de gelegenheid. Ik wil u mee nemen. We staan vanavond voor het onderwerp burgerparticipatie. Dat kan je natuurlijk als een single item behandelen, maar burgerparticipatie is iets wat eigenlijk heel groot is. Ik ga u daarin mee nemen. Deze wethouder, maar ook dit college, heeft u een aantal weken geleden een brief gestuurd, waarin we aangeven dat burgerparticipatie prioriteit krijgt. De aanleiding daarvoor is misschien niet de goede, maar het heeft ons wel aan het denken gezet ook in de ambities en de processen, die voor ons liggen. We worstelen ermee: hoe krijgen we nou de burgerparticipatie op een goede manier geborgd ook naar de toekomst toe? Die worsteling wil ik met u delen en ik hoop er met u verder in het proces het goede gesprek over te kunnen aangaan. Wij als college stellen het als prio. Ik hoop het ook met u als prio te kunnen agenderen. We staan namelijk voor de grootste gezamenlijke bestuurlijke vragen. Eén van die vragen die voor komt is straks de omgevingsvisie. Dan gaat burgerparticipatie een bijzonder grote rol in alle geledingen van de portefeuilles, van de domeinen spelen. Dat kan je kan je alleen maar op een goede manier gaan inbedden als bestuur, en bestuur dat zijn wij gezamenlijk, dat bent u, dat is het college, als wij onderkennen dat de omgeving betrokken moet worden bij besluitvormingen, die op de directe leefomgeving van invloed zijn. Of het nou sociaal is of fysiek of in de openbare ruimte of anderszins in grote plannen in energietransitie of anderszins, de betrokkenheid van de omgeving gaat gewoon een grote rol spelen. Dan kan je niet eenvoudig iets uit een enquête destilleren en dit met een soort handboek voor de soldaat gaan invullen. We staan dus nu aan de vooravond van een enorm grote opgave. Wij in alle gezamenlijkheid. Hoe ga je om met die dilemma's? Want er zijn altijd tegengestelde belangen. Hoe ga je die wegen met elkaar? Er zijn voorbeelden te noemen, dat iets niet kan. Maar als iets niet kan of men wil iets niet, wie wordt dan benadeeld? En welke maatschappelijke afweging maak je dan met elkaar? Er zijn allerlei voorbeelden te noemen, daar ga ik nu niet mee komen, maar dat wil ik wel later met u doorleven. Wij zullen met elkaar moeten doorleven hoe wij de burgerparticipatie aanvliege, maar ook hoe wij met dilemma's omgaan. Misschien moeten daarin ook wel de B&W voorstellen de dilemma's genoemd worden, zodat we u mee nemen of dat u zelf uw rol pakt en dat bij die dilemma's mee neemt. Dan zullen we met elkaar moeten bespreken om richting te bepalen hoe wij tot nadere uitwerking komen. Dit is intensief. Dit is intensief en kost tijd. Dat is ook het doorleven met elkaar waar de inzet gepleegd moet worden. Dat zal een proces zijn van oefenen, leren, bijschaven. Wij als college, maar ook als ambtelijk apparaat, praten hier ook over om richting september met u met een startnotitie te komen hoe wij dat verder zien. Wat wij zien is maar één stukje, hoe u het ziet, want uiteindelijk bent u naast budget, rechtgevend en controlerend ook kaderstellend. Wij willen met elkaar optrekken. Zoals gezegd is: we staan voor de grootste bestuurlijke opgave, die we gezamenlijk moeten doen. Wij. Met elkaar. Als gevolg daarvan ook het ambtelijk apparaat. Wij stellen ook voor om in september, als van de enquête waar we het straks over hebben de eerste uitkomsten er zijn, dan moeten we onderkennen, dat dat maar een klein onderdeelje is voor het totale proces waar we voor staan. Dat kleine onderdeelje is belangrijk, omdat we dat ook breed uit willen zetten en ook voldoende respons willen hebben en er voldoende uit willen halen, om daar de basis van de betrokkenheid van de samenleving te doorgronden. Met de wetenschap: het wordt pas echt actief als er iets gebeurt in de leefomgeving of wat gebeurt in het sociaal domein of wat gebeurt op andere domeinen, die wij bestrijken. Of dat nou de ambities zijn van toekomstgerichte ambities, dat kan zijn wonen, economie, sociaal domein, de openbare ruimte, wij gaan het steeds meer doorleven en we zullen de betrokkenheid van de omgeving daar sterk in moeten bedden. Tegelijkertijd de goede afspraken maken over dilemma's. Dit is wel heel belangrijk. Wij willen richting september het opwaarderen. We willen het opwaarderen door een aantal mensen in de begeleiding extern om ons te gaan helpen hoe wij burgerparticipatie kunnen inbedden, maar ook kunnen doorleven en hoe we kunnen omgaan met dilemma's. Dat geldt niet voor alle onderdelen, maar het is wel van belang dat de rollen, ook van het college, ook van het ambtelijk apparaat, maar ook van de gemeenteraad, maar ook van de samenleving, dat die rollen helder worden, want die omgevingsvisie gaat er een grote rol in spelen. Wij zullen daarin moeten zoeken, een zoektocht naar een gezamenlijk eigenaarschap. Het is een lerend proces, het is een levend proces. Het is niet moeten. We moeten het met elkaar als een uitdaging zien. Tenslotte, ik wil afsluiten. Deze enquête, deze burgerparticipatie, we hebben het vanavond over die enquête, is de eerste

opzet van een veel groter geheel. Dat wilde ik graag met u delen. Ik hoop, dat u in de gedachtegang en de worsteling, waarin het college zit, ik zit er in, maar wellicht u ook: hoe gaan we hiermee om? Want je moet ook kunnen besturen, je moet ook kunnen afwegen, je moet ook de dilemma's kunnen bepalen, je wilt ook de lokale bevolking op alle momenten bedienen, maar dat kan niet altijd. Hoe gaan wij hier met elkaar verstandig mee om, zodat we vanuit het gezamenlijke bestuur ook de beslissingen voor het algemeen belang kunnen nemen? Dat kost meer tijd. Dat betekent dus in het lerende proces, we gaan er echt aan werken en we willen er echt in de komende maanden stappen in maken, maar er is een motie om in kwartaal 4 met een visie te komen. Ik hoop dat u niet de deur dicht slaat vanavond, ik laat het aan u over, zodat we de ruimte krijgen om de visie meer ruimte te geven om goed in te bedden en Q4 niet als een soort zwaard van Damocles zien, van: gij zult in Q4 dit geregeld hebben. Het proces is te groot. We hebben het meegemaakt. Het college heeft niet voor niets de brief geschreven, waarin we toch op de knieën gaan en zeggen: dit zal en moet als een grote uitdaging aangepakt gaan worden. Als hoofd participatie, want we hebben een grote pizza te pakken, die moeten we gezamenlijk bekleden en ieder moet haar deel pakken, willen we besluiten. Ik reken op een constructieve avond, dat ben ik eigenlijk ook wel gewend van jullie. Ik hoop dat u mijn woorden laat wegen. Het is uiteraard aan u of we dit proces op deze wijze kunnen voortzetten. Dank u wel voor de gelegenheid.

De voorzitter: Voordat ik de commissieleden het woord ga geven, wil ik nog aangeven, dat ook aanwezig zijn Wietse van Engeland van I&O Research, die betrokken is bij het plan van aanpak, het schrijven daarvan en de begeleiding van het verdere geheel. Verder is van de afdeling communicatie aanwezig twee medewerkers. Bij de fracties ga ik van groot naar klein, beginnend bij L3B.

Eerste termijn

De heer Van Doorn, L3B: Dank voor de woorden van de wethouder. Zo ken ik hem weer. Als het een thema is, die hem raakt, dan spat de betrokkenheid en de oprechtheid van het scherm af. Als je kijkt naar de vragen, die voor liggen, dan zou je die vrij kort kunnen beantwoorden, maar ik vind het thema ook dermate belangrijk, zeker gezien de recente geschiedenis, dat ik daar toch wel wat meer woorden aan wil wijden. Ik hoop dat u mij dat toestaat. Burgerparticipatie is natuurlijk een thema dat regelmatig in de lijst voornemens opduikt. Op dit moment, zeker als je naar de toekomst kijkt, dan is het actueel in de omgevingswet, die volgend jaar in werking treedt, maar recent, in de dagelijkse praktijk van Lansingerland, zien we dat we hier nog wel een paar forse verbeterlagen moeten maken. Denk aan wat bewoners, bedrijven, maar ook verenigingen aan ons teruggaven, recent, hoe zij de participatie zelf hebben ervaren. De Driehoek Noordpolder, een bekend en berucht voorbeeld, het sportaccommodatieplan met verenigingen, slagerij De Rooij, dossier Treurniet. Maar ik denk ook aan de raad zelf, die eerder dit jaar wat terughoudend reageerde op ons voorstel om ook bij de besteding van de Eneco-gelden burgerparticipatie in te zetten. Ik noem deze voorbeelden, niet om te wijzen en dergelijke, maar omdat er in alle gevallen weldegelijk sprake was van de intentie om het goed te willen doen. Meneer Fortuyn gaf het net al aan, dat het vaak nog een complexiteit is en dat het college soms worstelt met hoe je het uitvoert. Dat is herkenbaar, maar de intentie is er steeds. Maar in het uitvoeringsproces spreekt je soms gewoon dezelfde taal niet of bestuurders blijven toch teveel op die informatie zitten om grip te houden op de uitkomsten. Of aan de voorkant is gewoon niet duidelijk gecommuniceerd over wat deelnemers konden verwachten. Dit alles sterkt de fractie van L3B in de overtuiging dat de focus op burgerparticipatie nog altijd zeer noodzakelijk is en dat wij onze strijd om dit te verbeteren zullen blijven voortzetten. Gelukkig voelen we op dat dossier eigenlijk steun vanuit de hele gemeenteraad. Ik denk dat er geen enkele partij anders in zit van: het kan wel een onsje minder. Dat is een goede ontwikkeling. Het college heeft zelf ook onderkend dat het roer resoluut en zichtbaar om moet. Daar werd zojuist in de intro ook nog naar verwezen. Ik verwijs zelf dus ook naar die brief van 5 mei j.l. naar aanleiding van het interpellatiedebat. Hoge prioriteit, investeren op die verbinding en het met elkaar gaan oplossen. Dat is belangrijk, het van buiten naar binnen werken, want we hebben het over een cultuurtraject binnen deze organisatie gemeente en dat gaat niet van de ene op de andere dag, maar dat vraagt wel om een voortdurende focus en aandacht. Precies zoals wij dat in het coalitieakkoord omschreven hebben. Het doet de fractie van L3B dan ook echt deugd om te constateren, dat de goede voornemens zich hebben vertaald in daadkracht. In onze motie aanbevelingen rekenkamerrapport burgerparticipatie stelden wij met elkaar raadsbreed vast, dat onze inwoners betrokken dienen te worden bij het opstellen van de nieuwe nota burgerparticipatie, waarvan in september de eerste vrucht te plukken valt. Dat moeten we met elkaar doen. In het voorliggende voorstel geeft het college aan, dat ze de eerste belangrijke stap aan het zetten zijn. De fractie van L3B steunt het houden van die uitvoerige inwonerspeiling, waar inwoners bevraagd zullen worden naar het nu: hoe heb je het momenteel ervaren? Hoe, op wat voor manier en wanneer wil je in de toekomst betrokken worden? Hoe gaan we dat met elkaar vormgeven? L3B, kijkend naar vraag 1, ziet in die vragenset nog wel de optie van het referendum en heeft m.b.t. de uitvoering een zeer sterke voorkeur voor variant 3, de meest uitgebreide vorm, breed uitgezet. Ten opzichte van die variant heeft de fractie nog wel enkele

opmerkingen en vragen. Om met dat laatste maar te starten: is er nog ruimte om die kosten te drukken? Welke besparingen kunnen wij eventueel nog realiseren door die 24.000 in eigen beheer uit te sturen? De kosten lijken immers niet te zitten in het beoordelen van die ingezonden formulieren, aangezien zowel variant 2 als 3 de doorlooptijd 7 weken bedraagt. Als opmerking wil de fractie nog mee geven om eens te kijken naar de website van MAD en dan doorklikken naar planbreda.nl. Laatstgenoemde is echt een zeer overzichtelijk participatieplatform, dat je binnen 2 weken live kunt krijgen. Naar ons oordeel is dat echt een laagdrempelige tool, breed, dus niet alleen hoog opgeleiden bereiken, maar dat je op een eenvoudige manier klikkend op de juiste plek terecht komt. In het proces van uitvragen kan dat ook ondersteunend zijn. Laten we wel zijn, als er een positief antwoord komt op het kunnen reduceren van de kosten, dan hebben we misschien al een deel van de dekking van het activeren van die site of van dat platform te pakken. Ik ben benieuwd hoe de collega's, mochten ze toevallig kennis hebben genomen van die website MAD en het planbreda.nl, hoe zij daar zelf naar kijken om dergelijke tools in te zetten om zo'n hoog mogelijk respons te realiseren. Daar wilde ik het in de eerste termijn bij laten.

De voorzitter: Ik wil melden dat de heer Van Santen inmiddels binnen is. De worsteling van het inloggen is hij te boven gekomen. Ik ga naar de VVD.

Mevrouw Van Bakel, VVD: Allereerst dank aan de wethouder voor de aanvullende toelichting en daarmee de heldere uiteenzetting voor het verdere brede plan. Ik kan het wat korter houden dan de heer Van Doorn. Voor wat betreft de gepresenteerde vragenlijst zien wij geen aanvullende vragen. De VVD gaat daarmee akkoord. Indien blijkt dat de suggestie van de heer Van Doorn tot die website tot iets beters leidt, dan zullen wij daar absoluut ook voorstander van zijn. Voor wat betreft de keuze van de variant heb ik nog een vraag aan de wethouder. In hoeverre is de opgehaalde input rijker aan informatie bij variant 3 dan ten opzichte van variant 2? Indien op basis van ervaring blijkt dat variant 3 een oproep doet aan alle inwoners in plaats van alle 5.000 huishoudens een meerwaarde heeft dan is dat wat de VVD betreft een prima variant. Zeker onder het motto: inwoners, laat van u horen. Ik hoor graag van de wethouder waarom variant 3 van grotere waarde zou kunnen zijn dan variant 2. Naast dit onderzoek vraagt de VVD ook aandacht voor een evaluatie nadat er een burgerparticipatie plaats gevonden heeft. Als lerende organisatie, ik hoor het de wethouder zeggen, is het van belang dat we hier ook continu aandacht voor hebben en niet enkel afhankelijk zijn van het onderzoek. De VVD ziet in ieder geval daar een grote waarde in, om continu te blijven evalueren en zaken aan te passen waar dat nodig is. Ik heb nog 2 vragen. In hoeverre vinden de evaluaties nu al plaats? Indien dat het geval is, in hoeverre worden de resultaten dan meegenomen bij de volgende burgerparticipatie? En de tweede vraag: kan de wethouder nog een toelichting geven of de verwachtingen van het concept burgerparticipatie helder is bij inwoners. Of zijn er nog signalen bekend, die deze grote bestuurlijke opgave, die we elke keer met elkaar van doen hebben, dat daar toch wel enige knelpunten naar voren komen. Mijn vraag: zijn daar ook nog verbeteringen op van toepassing? Of zijn die verwachtingen over en weer over burgerparticipatie helemaal helder? Daar wil ik het even bij laten. Dank u wel.

De heer Ammerlaan, CDA: Na die flinke amuse van de wethouder, het was toch nog een flinke hap, verrassend, maar wel duidelijke taal. Ik kon het in grote lijnen helemaal met hem eens zijn, het belang daarvan. Het wordt door verschillende mensen gezegd. In de motie lezen we dat de ambitie van de Lansingerlandse burgerparticipatie met de beste bedoelingen ook leidt tot de beste resultaten. In het stuk lees ik ook een zin: we willen tenslotte onze burgerparticipatie verbeteren en in de toekomst inwoners laten participeren, op een voor hen toegankelijke en prettige manier. Dan de brief van het college, die is toch ook heel duidelijk. In onze evaluatie van dit debat zien wij dat er een beeld is ontstaan, dat het college niet altijd naast en soms op afstand van onze inwoners staat. Daar zijn ze van geschrokken. Dit zijn drie citaten en daarmee is het duidelijk, dat dit een serieuze zaak is. Hoe gaan wij nou onze inwoners laten merken, dat we echt willen luisteren? Echt luisteren. Wij vinden de vraagstelling wat dat betreft, die moet beter, die moet laagdrempeliger, uitnodigender zijn. Wij zijn bang dat zo teveel inwoners te snel afhaken. We moeten ongeveer beginnen met mea culpa, zoals die brief van het college ook is ongeveer. Dat we het echt menen met zijn allen, college en raad, dat we het beter willen doen. Dat vraagt een andere manier van taalgebruik, van woordkeuze. Neem alleen al het woord burgerparticipatie: wat houdt dat nou in, zo'n woord? Ik heb gezegd: betrekken van onze inwoners. De mensen weten niet eens wat het woord betekent. Dus willen we stappen zetten, dan moeten we het echt goed aanpakken. Dus mijn vraag is: kan het niet beter beschreven worden? En misschien eerst even uitgetest worden, dat we ook tot een goed resultaat komen. Communicatie is ook heel belangrijk, er zit ook een medewerker van communicatie bij, die is ook belangrijk. Niet een kwestie van een keertje een briefje sturen, dat er wat aan komt. We zullen echt onze inwoners moeten laten merken, dat wij ze erbij willen betrekken en dat ze hun mening geven. Wij zijn zeker voorstander van variant 3, om alle inwoners de gelegenheid te geven. Aanvullend zouden wij ook nog voor willen stellen om bijvoorbeeld focusgroepen in te stellen om het nog eens goed door te praten en daardoor tot een goede verdieping te komen. Je kan het maar één keer goed doen, is ons idee. Dat was het.

Mevrouw Van Heusen, WIJ: Ja, burgerparticipatie, de inwonerspeiling. Burgerparticipatie heeft topprioriteit en daarom gaat onze sterke voorkeur uit naar variant 3. Je hebt maar één keer de kans om goed van start te gaan hier met een nulmeting, zo zien we dus deze peiling. En daarom 3. Alle inwoners krijgen we zo op de hoogte, dat er nieuw beleid wordt ontwikkeld m.b.t. burgerparticipatie. Ik vind het ook heel goed om te lezen, dat er een papieren versie aangevraagd kan worden. Ik ga er dan ook van uit, dat die mensen, die hem op papier in gaan vullen, dat die later ook de resultaten terug geleverd krijgen, ook via de post op papier. Dan de vragenlijst. Die is uitvoerig en behoorlijk volledig. Ook vind ik hem wat aan de lange kant. Ik heb hem zelf ingevuld en op een gegeven moment ben je het zat. Ik zou niet weten wat er dan uit moet, want alle vragen zijn heel belangrijk, maar zoals gezegd: ik vond hem dus wat aan de lange kant. Dan heb ik nog een kleine verschrijving gevonden. Dat is helemaal in het begin voor vraag 1. Daar staat een stuk, deze vragenlijst. Daar staat in het eerste blok, dat gaat over wat de gemeente nu al doet aan burgerparticipatie, wat u daarvan vindt en of u zelf al ervaringen heeft met burgerparticipatie. Daar moet 'u' tussen. Dan de laatste vraag, de demografische gegevens, die de respondent gevraagd wordt in te vullen. Wat is uw geslacht? Vrouw/man. Ik zou daar een derde optie bij zetten, namelijk 'anders' met een vrij invulveld om het toe te lichten. Verder vragen we dan alleen nog maar leeftijd en kern, dat vind ik wel wat beperkt. Je ziet vaak van dit soort enquêtes, waar ook gevraagd wordt naar opleiding, burgerlijke staat, dienstverband. Ik ben blij dat de heer Van Engeland er ook is, want misschien kan hij toelichten waarom dat niet gevraagd wordt. Ik begrijp: hoe meer je vraagt, hoe persoonlijker het wordt en terughoudender een respondent kan reageren, dat snap ik. Aan de andere kant: het is wel een nulmeting, die we hiermee gaan doen. Wat doen we met de resultaten? Kunnen we het terugvoeren naar een bepaalde groep mensen, die echt totaal niet geïnteresseerd is in burgerparticipatie of juist extreem wel geïnteresseerd is? Daarom mijn vraag: waarom is het zo beperkt, de demografische gegevens aan het eind? Dan het burgerpanel. Er wordt gevraagd: bent u al lid of wilt u het worden? Dan zou ik de suggestie willen doen, dat als men graag lid wil worden, dat er dan een kleine beschrijving bij komt te staan, zodat ze zich daarvoor aan kunnen melden. Dat was het, dank u wel.

De heer Dieleman, CU: Om even te beginnen bij onze verwachting voor deze avond. Wij hebben ons voorbereid op een gesprek over de vragenlijst. De inleiding van de wethouder was bevlogen, zoals we wethouder Fortuyn ook kennen. Dat is hartstikke gaaf en het laat ook zien wat we allemaal gaan doen. Maar ik vind het wel lastig, als ik zulke informatie tijdens een vergadering naar voren hoor komen en niet schriftelijk van tevoren, want dan kan ik dat niet meenemen in het gesprek, dat we hier vanavond hebben. Dus dat ga ik ook niet doen. Ik ga gewoon in op de vragenlijst en ik hoor dat we in september en verder richting Q4 ook verder over dit onderwerp met elkaar door gaan praten. Dat is hartstikke belangrijk, want de burgerparticipatie staat bij ons allemaal hoog in het vaandel. De heer Van Doorn deed net al een paar prikkelende uitspraken, waar ik graag op een ander moment eens met hem over doorspreek, om te kijken wat we nou verwachten bij burgerparticipatie en vooral ook wat inwoners van burgerparticipatie verwachten. Daarvoor is de enquête bedacht. In grote lijnen kunnen we ons goed vinden in het voorstel. Variant 2 lijkt ons een prima variant. We vinden het niet zo gek om te werken met een steekproef i.p.v. met de complete populatie. Dat is vrij normaal bij enquête onderzoek, dus ook in dit geval kunnen we dat goed volgen. Maar er zit een ander risico in en dat is het risico van zelfselectie van mensen, die hem wel of niet invullen. Daar zitten wij een beetje op dezelfde lijn als wat de heer Ammerlaan net namens de CDA-fractie naar voren bracht. We vinden het wel nog ingewikkeld of deze vragenlijst echt inwoners, die niet zoveel aan participatie doen, of daar misschien nog nooit over nagedacht hebben, of deze vragenlijst dan het middel is om ze daar over na te laten denken. De vragenlijst is best een beetje ambtelijk. Als ik naar de inleiding kijk, dan denk ik: voor een ambtenaar misschien heel helder wat er staat, voor ons als raadsleden gelukkig ook, want wij zien die materie inmiddels alweer een paar jaar voorbij komen, maar er staat wat vakjargon in, het is allemaal net een beetje de taal die wij als bestuurders en ambtenaren van de gemeente met elkaar spreken en misschien wel minder die inwoners met elkaar spreken als ze nadenken over dingen die in hun omgeving spelen, want daar gaat het in the end over. Over dingen die spelen in hun omgeving. Niet alleen in de fysieke hoek, maar vooral juist in de sociale hoek. Misschien een paar voorbeeldjes. In de inleiding van de enquête zou het kunnen helpen om dat iets meer naar voren te laten komen. Dat zou wat ons betreft zeer welkom zijn, daarmee ook hopelijk de enquête wat beter aan te laten sluiten bij de mensen, die ermee aan de slag gaan. Op dit moment weten we niet of we er heel veel nieuwe mensen mee bereiken of dat vooral de usual suspects hem in gaan vullen, die toch al in het burgerpanel zitten of die toch al regelmatig participeren met de gemeente. Dus daar zouden we nog wel even naar willen laten kijken voordat de enquête echt de deur uit gaat. Verder kunnen we het voorstel prima volgen. We zijn zeer benieuwd naar de uitkomsten op een later moment (...)

(....) MJ: hier springt de geluidsopname door naar de volgende spreker.

Mevrouw Den Heijer, D66: (...) om daar als lerende organisatie op te gaan ontwikkelen, zodat je dat ook boven tafel krijgt en daarover het gesprek voert met elkaar. Dan kan je het hebben over allerlei tools en instrumenten, die daarbij horen. Dan moet je gewoon goed kijken naar wat er bij deze gemeente past en wat bij je budget en ambitie hoort. Dat is belangrijk. Ik denk dat deze peiling daar prima in past. Hoewel ik natuurlijk ook denk: wat wij hier ophalen, ik ben er wel heel benieuwd naar of wij uniek zijn ten opzichte van andere gemeenten of dat we eigenlijk gewoon ophalen wat andere gemeenten ook allemaal ophalen. In principe zien we de vragen als goede vragen. Wat ik mooi vond om te zien, en daar heb ik even op gelet, is dat het niet alleen over burgerparticipatie gaat, dat inwoners met ons beleid mee doen met wat de gemeente wil, maar dat het vooral gaat over de initiatieven, die burgers zelf ontwikkelen en te kijken hoe wij daar als gemeente mee omgaan. Dus niet alleen maar burgerparticipatie, maar het gaat ook over overheidsparticipatie. Als je een samenleving wil die actiever wordt, die zelf ook initiatieven neemt, dan moet je daar als overheid op kunnen aansluiten. Blij dat er wat vragen over in zitten, omdat het belangrijk is om het verder met elkaar door te ontwikkelen. Wat we nog meer vonden, toen we deze enquête lazen, is dat het interessant is als de hokje worden aangekruist, maar dat het nog veel interessanter is om de verhalen van de mensen op te gaan halen. Dat geeft veel meer inzicht en informatie. Wij vinden het belangrijk dat daar voldoende gelegenheid voor is. Toen we daarover spraken, dacht ik eigenlijk dat we in het traject casussen zouden gaan evalueren met elkaar, onderzoeken met elkaar. Dat heb ik nu niet gelezen in dit voorstel, omdat het een enquête is, maar ik wil wel heel graag van de wethouder horen hoe dit nog in dat proces wordt meegenomen. Als je bijvoorbeeld kijkt naar hoe het met de Driehoek is gegaan en we hebben nog een paar andere casussen, de tijdelijke brug bij de weidebloembuurt noem ik nog maar even. Er zijn allerlei dingen die wel en niet goed zijn gegaan. Daar kan je over met elkaar in gesprek om met de inwoners samen te kijken: welke lessen halen we hier nou op? En dat onderdeel te maken van de lerende organisatie. Een ander punt: dit is een algemene enquête en zou je dat ook nog kunnen uitzetten, wordt nou duidelijk bij welk beleidsterrein wat gebeurt? Is er nog een onderscheid te maken: bij de ruimtelijke ordening doen we het zo en bij de zorg gaat het zo? Dan kan je wat specifiekier worden. Ik weet niet of dat nu voldoende naar voren komt, maar ik denk dat het in de toekomst interessant is om er naar te kijken. Als je kijkt naar de varianten, dan zeggen wij ook: je kan prima kiezen voor variant 2, want op een gegeven moment krijg je gewoon niet meer informatie. Je kan nog 1.000 mensen extra vragen, maar de informatie die gegeven is, is gegeven en er komen geen nieuwe varianten op. Als je aangeeft, dat dit een middel is om burgers te betrekken bij het maken van burgerparticipatiebeleid, dan denk ik dat dat niet zo werkt. Als jij een enquête invult, dan ben je echt niet betrokken bij het maken van beleid. Dus als we dat doel willen nastreven, dan zullen we daar iets anders tegenover moeten zetten. Wat ik me zou kunnen voorstellen, is dat je ook de pers opzoekt als je hiermee aan de slag gaat, zodat je veel meer mensen wakker maakt om die vragenlijst in te gaan vullen en daarmee ook een beetje meer de betrokkenheid organiseert. Ik moet iets heel belangrijks doen, dat krijg je. Dus optie 2 is voor ons het meest logisch om te gaan doen. Dus die burgerbetrokkenheid moet op een andere manier worden georganiseerd en daar de krant bij meenemen. Wat ik een mooi voorstel vond van meneer Dieleman, was ook eigenlijk om de vragen wat toegankelijker te maken. Dat zou je kunnen doen door er wat voorbeelden bij te beschrijven. Daar heb je wel weer extra leeswerk voor nodig en dat mensen wat eerder afhaken, maar het zou wel wat meer levendigheid kunnen geven in de vragenlijst. Dat zou iets kunnen zijn. Onze optie is: wij zouden voor optie 2 gaan. Met optie 3 kunnen wij prima leven, maar ik denk dat we daarmee iets willen, wat we beter op een andere manier kunnen organiseren. Daar wil ik het bij laten. Dank u wel.

De heer Ruijtenberg, GL: Er zijn door de collega's heel veel verstandige en goede woorden gezegd. Dan vraag je je af, als je als zevende in de rij bent: wat moet je er dan nog aan toevoegen? Toch wil ik proberen een paar dingen hieraan toe te voegen. In eerste instantie over de vragen van de peiling, of we daar aanvullingen of opmerkingen over hebben. De oproep die mevrouw Van Heusen heeft gedaan om voor het vakje niet alleen man, vrouw of ook anders te kiezen, is een oproep, die ons zeer aan het hart gaat. Ik zou er echter niet voor willen kiezen, om daar ook een vakje te kiezen waarin je een verklaring moet geven. Je bent hij, je bent zij of je bent hen. Meer keuzes zijn er wat dat betreft niet en daar moeten we het bij laten. Daarna zou ik nog een oproep willen doen of er bij het kiezen van de kernen ook extra aandacht gegeven kan worden aan de twee buurtschappen, die wij hebben. Dus niet alleen kiezen uit Berkel en Rodenrijs, Bergschenhoek of Bleiswijk, maar ook: woon je in Rotta of woon je in Kruisweg? Ik denk dat de mensen, die daar wonen vaak het gevoel hebben dat zij vergeten worden en dat ze niet echt bij één van deze kernen horen. Als je wilt praten over participatie, denk ik dat het goed is dat je juist de mensen die in deze buurtschappen wonen, dat je die erbij betreft en hen ook ziet als volwaardige inwoners van deze gemeente en de keuze geeft om dat aan te klikken. Verder zijn we eigenlijk akkoord over de vraagstelling en ook over de wijze waarop het geschreven is. Wij denken dat het niet te moeilijk is, wij denken dat de gemiddelde Lansingerlander een behoorlijk hoog opleidingsniveau heeft, waarbij hij/zij/hen goed in staat is om deze vragenlijst te beantwoorden. Wat ons betreft hoeft dat niet anders. Dan over het soort varianten, die we hebben. Variant 3 valt voor GL eigenlijk af, omdat dit voor ons namelijk het gevoel is alsof we over een soort mini referendum gaan. Wij

zijn op zich niet perse tegen een referendum. Echter, bij een referendum heb je wel een bepaald verwachtingspatroon van inwoners. Vaak kan het voorkomen, dat iemand die zoiets invult deel neemt aan een soort mini referendum of een echt referendum, dan ook denkt: ik heb dit ingevuld, de meerderheid heeft gekozen voor iets of heeft zich uitgesproken voor of tegen iets, dus dat gaan we dan ook doen. Echter, in Nederland zit een referendum zo niet in elkaar. Bij ons zijn referenda raadgevend en nooit correctief. Wij vrezen dan ook, dat optie 3 het gevoel zou kunnen wekken alsof het een soort referendum is. Daar zijn we dan niet voor. Dan lijken wij nu voorkeur te hebben voor optie 2, omdat wij denken dat een steekproef goed is om dat over een paar duizend huishoudens te doen. Daarmee kun je een representatief beeld krijgen. Dat is ook de wijze hoe enquêtebureaus altijd werken. Men vraagt niet aan 17 miljoen Nederlanders wat hun mening is. Men pinpoint dat op een aantal duizenden mensen. Die kunnen dat ook prima doen. Ik ga er echter wel van uit, dat naar mate Lansingerland zal groeien, dat die groep van 5.000 inwoners ook zal groeien. Daar wil ik wel graag een antwoord op van de wethouder. Dan staat er bij exclusief en eventueel aanvullende rappel brief. Daarbij heb ik even de vraag: wordt het dan een rappelbrief, als we daarvoor zouden kiezen, die dan ook weer naar de hele groep gaat? Of gaat dat dan alleen naar de mensen, waarvan we weten, dat ze het nog niet ingevuld hebben en borgen we dat dan met eventuele privacy vraagstukken? Wat gaan we daarmee doen? Over de vraag wel of geen rappelbrief zou ik dat nog wel willen weten. Tot slot. Ik zie van het college wel heel duidelijk waarom men een voorkeur heeft voor optie 2 of voor nummer 3. Ik zie echter niet in waarom bij voorbaat optie nummer 1 zelf al geen voorkeur heeft. Daar krijg ik graag nog een onderbouwing op. Net zoals ik ook benieuwd ben waarom de varianten 2 en 3 een doorlooptijd hebben van 7 weken, terwijl variant 1 een doorlooptijd heeft van slechts 1 week. Dat zijn een paar punten, die bij ons nog leven en waar we graag van de wethouder antwoord willen hebben. Dank u wel.

Mevrouw Verhoef, PvdA: Ook al zijn we als laatste in de rij, we hopen toch nog wel een aantal punten toe te voegen aan deze interessante discussie. Ook voor de PvdA geldt natuurlijk: burgerparticipatie is ontzettend belangrijk. Het is ook niet makkelijk. De introductie van wethouder Fortuyn was helder. Het college stelt dit echt als een prioriteit, worstelt ermee. De omgevingsvisie als voorbeeld van een enorme opgave. De raad wordt daar goed bij betrokken, heeft er ook een hele grote zeg in. Maar door de jaren heen, en dat heeft een aantal anderen ook al genoemd, zijn er veel teleurgestelde inwoners geweest over in hun ogen onvoldoende burgerparticipatie, dus we moeten tot een nadere aanpak komen. Hoe gaan we dat doen? De wethouder zei: in september willen we een startnotitie klaar hebben. In kwartaal 4 halen we dus waarschijnlijk die visie niet. Ik ga er nu alvast op reageren. Onze fractie zegt: beter goed doen, dan maar half en snel. Dus wat ons betreft wordt er goed de tijd genomen om het nu echt goed te doen. Deze avond, dit gesprekspunt, gaat weliswaar over één enquête, maar het is natuurlijk wel onderdeel van een heel proces. We beginnen niet bij scratch. Ik heb daar eigenlijk bijna niemand iets over horen zeggen. We hebben al een enorm verleden als het gaat om nadenken over burgerparticipatie en burgerinitiatieven. Ik loop het rijtje toch maar even langs en dat doe ik met een reden. In 2012 is de nota burgerinitiatief en burgerparticipatie vast gestelde: de burger aan zet. In 2012 ook de nota burgerparticipatie en veiligheid. In 2013 evaluatie jaar van de burgerparticipatie. 2016 een nieuwe verordening burgerparticipatie. In 2017/2018 hebben we besluitvorming en evaluatie van het BOB-model gehad, waarin de B natuurlijk voor beeldvorming staat, waar ook de burgerraadpleging bij hoort. In 2019, dat is nog heel recent, het rapport van de rekenkamer: met de beste bedoelingen, onderzoek naar burgerparticipatie in de praktijk. En in 2019 het raadsbesluit om die nieuwe nota burgerparticipatie te gaan opstellen en daarbij is ook de motie aan de orde geweest. Nu gaat het alleen maar over: hoe kan je die inwoners nou raadplegen over hoe zij dat graag willen zien? Dat staat ook in die motie met dat stappenplan, dat is stap 2. Maar wij hebben heel sterk de vraag in onze fractie: wat gebeurt er nou met al die kennis, die ervaring, al die goede plannen, die we ook in al die nota's in het verleden hadden. Waarom wordt dat niet beter in dit hele proces ingebracht? Het had bijvoorbeeld als input kunnen gebruikt worden voor het opstellen van die vragenlijst. Als dat niet meer kan of niet meer lukt, zou je dat ook op een later moment kunnen doen, bijvoorbeeld nadat je de enquête hebt gedaan en je die startnotitie gaat opstellen. Onze fractie vindt echt dat we die kennis, die er is, gewoon moeten benutten. Het rapport van de rekenkamer is daar maar ten dele op ingegaan. Wat er mis ging, was die uitvoering. Dat zegt de rekenkamer ook. Maar op zich, de plannen die er lagen, wat de gemeente echt voor ogen had, die waren niet slecht. Het werd slechts in de uitvoering. Dus dat is een eerste punt: gebruik wat er ligt en gooi niet al die goede visies enzovoorts weg. Het ging mis in de uitvoering. Dan heb ik een aantal punten over de inhoud van die enquête. Bent u het eens met de vragen van de peiling of heeft u nog aanvullingen? Ja, wij hebben toch nog best wel een aantal punten. Niet om te zeuren, maar omdat we vinden dat we het nu echt goed moeten doen. Bijvoorbeeld een aantal vragen. Hoe is die vragenlijst tot stand gekomen? Welke input is gebruikt om hem op te stellen? Of is het gewoon een vrij standaard vragenlijst, die ook in andere gemeenten is gebruikt? Dat vinden we dan dus echt een gemist punt, want bijvoorbeeld uit het rapport van de rekenkamer zijn aandachtspunten gekomen, die kan je mee nemen. Dus daar zouden we graag een antwoord op krijgen. Wat zijn nou precies de vraagstellingen? Dat is ons ook niet helder. Er staat: achterhalen wat inwoners bij burgerparticipatie belangrijk vinden.

Maar de deelvraagstellingen heb ik niet helder gelezen. Anderen hebben het ook al gezegd: de usual suspects, die toch al bezig zijn met burgerparticipatie vullen hem in en anderen niet of in ieder geval in mindere mate. Hoe heeft I&O daar over gedacht? Kan je daar een oplossing voor vinden om dat toch te veranderen? Dan heb ik een vraag over de vorm van participatie. In het plan van aanpak staat, dat het gaat over meedenken. Dat staat centraal. Maar het gaat aan de andere kant ook over meepraten, meewerken, mee bepalen. Hoe kunnen die verschillende onderdelen van die participatieladder straks in die analyse ook echt goed eruit worden gehaald, zodat je precies weet waar en hoe burgers mee willen doen. Dat is me niet helder. Dat zie ik ook in de vragenlijst niet helder terug. Een aantal anderen heeft het ook al genoemd: burgerparticipatie is een heel breed begrip. Het is onbekend, het heeft die verschillende onderdelen van meepraten, meedoen, waar ik net over sprak. Het blijft eigenlijk in die hele vragenlijst heel lang abstract. Pas bij vraag 13 gaat het over mogelijke onderwerpen, waar ze over mee kunnen praten. Bij vraag 19 pas over de manieren waarop dat kan. Kan dat niet helemaal anders? Dat je bijvoorbeeld begint te vragen: wat zijn onderwerpen in uw omgeving in de gemeente waar u over nadentkt of aan mee zou willen doen? Schrijft u er eens een paar op. Wist u dat? Dat je veel meer mensen meeneemt in: waar gaat dit nou eigenlijk over? Ik zou zeker in de volgorde van die vragenlijsten nog wel iets veranderen. Casussen zijn genoemd, dat kan soms ook helpen om mensen een begrip te geven van hoe breed dit eigenlijk is. Dat was al best een set. Wat ik eigenlijk nog wil zeggen: ik moest denken aan de keer dat we wilden weten van wat willen burgers nou als het gaat om cultuur en kunst in onze gemeente? Toen zijn raadsleden, en misschien ook wel ambtenaren, de straat op gegaan en zij hebben 3 vragen gesteld. Ik denk dat je op die manier al heel veel te weten kunt komen, bijvoorbeeld: wat houdt je bezig in je gemeente rond het beleid van de gemeente? Noem iets wat je nu bezig houdt, wat je ziet. Zou je daar over mee willen praten of meebeslissen? Zo ja, hoe dan? Zo nee, waarom niet? Dan ga je met de iPad naar de volgende. Als het allemaal zulke mensen zijn als wethouder Fortuyn met zijn enthousiasme, dan kun je, als je dat doet onder een aantal honderden mensen, dan kun je daar ook heel veel interessante informatie uit halen, die je niet uit een vragenlijst kunt halen, omdat het afstandelijk en papier is en vrij theoretisch is. Ik word een beetje lang van stof, maar ik hoop dat ik jullie aandacht nog heb. Dan ga ik naar de variant. Wij zijn voor variant 2. De heer Ruijtenberg zei het ook al: je kunt met een goede representatieve steekproef uit de kernen en de buurtschappen van enkele duizenden huishoudens, als je dat goed doet, kan je perfecte informatie ophalen. Als je die brief of enquête wilt gebruiken om Lansingerlanders te laten weten: ons college, ons bestuur neemt burgerparticipatie heel serieus, dan zou ik dat niet doen met een dit pakket met een lange lijst met vragen, maar dan zou ik liever een stuk in de krant zien van de wethouder, eventueel van raadsleden, hoe belangrijk dit is. Misschien een filmpje op de website en dan communiceren als die visie of de aanzet daartoe er is. Dan laat je op die manier ook zien hoe belangrijk wij dat met zijn allen vinden. Dank u wel.

De voorzitter: Dan zijn we aan het eind van de eerste termijn van de commissie.

Beantwoording college

Wethouder Fortuyn: Dank u wel, geachte raadsleden. Het is inderdaad een hele lijst. Dat vind ik wel leuk van een bespreekstuk, want het is uiteindelijk een bespreekstuk. Ik denk dat iedereen toch wel het gevoel heeft, dat we dit als basis moeten zien, in antwoord op mevrouw Verhoef. Deze peiling is natuurlijk de basis voor een vervolg van een dialoog. Dat is ook wat ik heb aangegeven. Die dialoog is niet alleen met de samenleving, die is heel belangrijk, want daar begint het, want het is een burgerverhaal, het is burgerparticipatie, dus die staat centraal in de aanpak. Tegelijkertijd hebben wij ook een rol te vervullen. Ook in mijn inleiding vanavond heb ik daar aandacht voor gevraagd. Dus wij spelen met zijn allen een rol. Volgordelijk moeten we eerst wat meer weten over de peiling. U vroeg ook over: benut de kennis die we al hebben. Kunnen we die kennis benutten? Ja, die kennis gaan we wel benutten, maar het heeft ook niet gewerkt, zoals we gedacht hebben hoe het moet werken. Het is te simpel: dat heb je dan niet goed aangevlogen. Ik maak het nu een beetje plat, mevrouw Verhoef, even niet de verkeerde uitleg aan geven alstublieft. Maar het heeft niet gewerkt. We zitten in een veranderende samenleving en we zitten ook in een samenleving waar Lansingerland voor een grote opgave staat. Ik noem alleen maar de woonvisie, de plannen die we hebben rondom woningbouw. De plannen die steeds concreter worden rondom duurzaamheid, de energietransitie. De opgaven worden een stuk groter dan 2013, 2018. U bent begonnen bij 2012. En we hebben ook te maken met een sterk veranderende samenleving. Ik wil alleen maar sociale media noemen, ik wil alleen noemen de manier van organiseren, de mondigheid. Het is alleen maar goed, dit moeten we als een uitdaging zien. Dus de kennis van toen laten liggen? Nee. Maar laten we (..) even anders kijken met een andere bril: wat doen we er mee? Hoe gaan we ermee van start? Dus die peiling is het eerste stukje uit een heel groot verhaal. Ik ga nu, met uw welnemen, even reageren op mevrouw Verhoef. Zij was de laatste in de lijn, maar ik ga haar als eerste aandacht geven. Dat doet u ook, soms de kleinste partij, soms de grootste en dan andersom. Ik probeer dat ook een beetje waardering te geven richting mevrouw Verhoef. Even het kader: er is door diverse partijen op een gegeven moment gesproken over het punt van die participatie: moet je

nou variant 2 of 3 kiezen? Wij zouden in eerste instantie alleen het burgerpanel raadplegen. Dat zijn 1.650 zeer gewaardeerde inwoners van Lansingerland. U kunt ook in de jaarstukken zien, 1.200, 1.300 maar het zijn er 1.650: je ziet een sterke toename van het burgerpanel. Maar ik heb ook verschillende kreten gehoord: usual suspects. Dat gevoel had ik ook en het college ook. Toen hebben we gezegd: we hebben net de ervaring achter de rug van de afvalspiegel. Bij de afvalspiegel hebben we ook iedereen benaderd, elk huishouden. Elk huishouden was best wel belangrijk om een goede doorsnee te krijgen van hetgeen de burger bezig houdt. Natuurlijk, afval spreekt iedereen aan, dus de respons was meer dan 5.000 stuks. Dat was groot. Op 23.000 huishoudens, laten we even de focus nemen. Dat heeft ons getriggerd om iedereen en alles te benaderen en daar zou ik ook voor willen gaan, want het gaat hier ergens om. Dit is een belangrijk onderdeel. In het voorwoord heb ik het ook gezegd: dit gaat een belangrijk onderdeel worden. Ik zou steeds willen pleiten voor 3. Er zijn vragen gesteld, die ik graag door meneer Van Engeland wil laten aangeven, met permissie uiteraard van de voorzitter, omdat ik niet alles exact kan duiden. Maar dat ik hem vraag: duid het iets meer. Dat is de reden waarom wij gekozen hebben voor 3. Het gaat mij niet om een raadgevend referendum of anderszins. Het gaat mij erom om gezamenlijk de gelegenheid te hebben om deze enquête in te vullen. Daar is ook het rappel voor bedoeld. Meneer Ruijtenberg begon daar over: hoe ga je met AVG om? De privacy. Dat laat ik even aan meneer Van Engeland over, omdat er een systeem is waarbij waarborg is ten aanzien degenen, die niet gereageerd hebben. Wij kunnen er een filter op zetten, dat de mensen die gereageerd hebben niet een dubbele aanschrijving krijgen en denken: wat is dit voor een gemeente? Maar dat laat ik even aan meneer Van Engeland straks over. De heer Van Doorn vroeg: zijn er nog kosten te drukken? Ik kan u inmiddels vertellen, dat we in gesprek zijn met de organisatie I&O, dat we denken dat we lokaal hier en daar wat bezuinigingen kunnen doorvoeren, dus die gesprekken lopen op dit moment. Hoe het precies uitpakt, is nog niet helemaal concreet, maar weet wel dat het goedkoper kan. Maar laten we ook niet te krenterig zijn, want nogmaals, dit is een peiling, maar wel de basis waarop wij straks verder gaan. De heer Van Doorn heeft het participatieplatform, dat ook in Breda wordt gedaan, aangegeven. Wij zullen er zeker naar gaan kijken, want ik denk dat het een mooie aanvulling is in het vervolgtraject, om dat in te bedden met de websiteontwikkeling en de app te gaan gebruiken, want hoe sneller en hoe beter we het kunnen, is dat handig. Dat is ook een beetje een antwoord op meneer Ruijtenberg: waarom bij burgerparticipatie 1 week en bij burgerpanel 7 weken? Dat heeft alles te maken met het feit, dat het burgerpanel voornamelijk digitaal is. Dus dan zet je hem uit en dan heb je over het algemeen een snelle reactie. Bij de planning, die we nu hebben, hebben we te maken met adressen, we moeten het laten maken, het moet verstuurd worden. Er zit een doorlooptijd op. We willen mensen de gelegenheid geven, we willen een rappel geven aan degenen die niet gereageerd hebben. Die doorlooptijd is langer. Ten aanzien van mevrouw Van Bakel. Zij twijfelt tussen 2 en 3. Ik heb er antwoord op gegeven. Uiteraard is het aan u om er een besluit over te nemen. U heeft ook gevraagd naar evaluaties en het concept van de burgerparticipatie. Natuurlijk hebben er evaluaties plaats gevonden en het concept burgerparticipatie, hoe werkte dat? Eigenlijk willen we een beetje met een schone lei, zonder te vergeten wat we in het verleden gedaan hebben, maar toch met een schone lei beginnen. Het is een nulmeting. WIJ gaf het al aan: dit is gewoon een nulmeting. Ja, het is in zekere zin voor ons een nulmeting. We zullen het anders moeten, het is een uitdaging voor ons allen, in gaan richten. Ik heb het zojuist ook een beetje toegelicht. De heer Ammerlaan heeft een terecht iets en dat is door meerdere mensen opgemerkt. In de vraagstelling: hoe bed je nou in, dat het ook echt luisteren is? Die schrijftaal en die teksten die daar gebruikt worden. Ik denk dat het goed is, dat we in de aanhef, en er zijn meerderen die hier iets over gezegd hebben, even een duiding moeten geven. Het enthousiasme dat ik heb, dat we inderdaad het gevoel moeten geven: het doet er toe, we zijn met iets belangrijks bezig, we gaan met u aan de slag, we gaan met u luisteren, we willen van u de input hebben en uw betrokkenheid hebben. Dus ik denk, dat we hier opnieuw naar gaan kijken om die gevoelens, meneer Van Engeland heeft ook goed geluisterd en hij heeft een goede koptelefoon op, daar moeten we echt wetenschap van nemen. Communicatie luistert ook. Ik ben het met de heer Ammerlaan eens: we moeten dit aantrekkelijker maken. Er is ook gezegd: de pers erbij halen. Dat was een hele mooie aanvulling van mevrouw Den Heijer. Zij is MT lid van burgerparticipatie van Rijkswaterstaat, dus die weet er alles van, hoe we dat doen, dus ik vind het heel belangrijk hoe we dat gaan inbedden. Wellicht dat we elkaars ervaringen kunnen uitzetten. Maar ik vond het een heel goede aanvulling: laten we de pers opzoeken met een positief bericht wat we gaan doen, met enthousiasme: we gaan luisteren, we gaan u betrekken, we willen het weten, de wereld verandert. Niet alleen met de wethouder, want mijn kop zien ze vaak genoeg in de krant, maar ik doe wel mee, hoor. Maar met een aantal raadsleden op een pagina, betaald of niet betaald, dat gaan we nog even zien, dat hangt een beetje van de financiële situatie van de krant af, dat we daar het goede verhaal neerzetten. Ik wil dat zeker overnemen, ik vind dat een hartstikke goed initiatief. Dan heeft meneer Ammerlaan het over focusgroepen. Dat is nou precies de bedoeling. Ik gaf het net al aan bij mevrouw Verhoef. Een peiling is een peiling. Maar nou komt de dialoog. Wat wij willen, als we met de uitkomsten komen, met elkaar het goede gesprek aangaan. Wat ik eigenlijk wil, is met u als raad, maar ook met de burger, misschien in verschillende settings en verschillende samenstellingen, een soort benen op tafel sessie hebben: hoe gaan we dit nou doen? Wat verwachten we nou van elkaar? Dat haal je ook niet alleen

uit een enquête. Die enquête kun je een beetje als leidraad gebruiken, maar we willen gewoon het goede gesprek hebben met de gemiddelde burger, maar ook als raad, maar ook met het college en ook met het ambtelijk apparaat: wat zijn onze rollen nou? Hoe ga je hiermee om? Dus ja, focusgroepen, zeker. Wij willen met uw toestemming en bij voorkeur met de hele raad. Waarom met de hele raad? Ik zit hier met de commissie AB, maar de omgevingsvisie gaat over de commissie ruimte, gaat over de commissie AB en gaat over de commissie samenleving. Het is mooi als jullie de ambassadeurs kunnen worden, ik zal niet direct zeggen: jullie zijn ambassadeur, want dan ga ik een beetje buiten mijn boekje, want ik mag geen opdracht geven, maar we zullen het wel met elkaar moeten doen. Dat hele proces is ook het ingewikkelde, maar ook de uitdaging. Ik denk aan wat mevrouw Van Heusen zei: het is wat aan de lange kant. Vervolgens komen er allerlei aanvullingen aan, goed, we moeten hem wat indikken en wat aanpassen. En man/vrouw/anders, hij/zij/hen, whatever. Ik denk dat we dat er best in kunnen werken, moeten we doen. Ik denk dat we even moeten kijken of de spanningsboog gedurende de vraagstelling spannend genoeg blijft. Daarbij zou eventueel een casus kunnen helpen. Als je 1 of 2 casussen erin bouwt, dat opeens de trigger over gaat: hé, dit wordt interessant, hier wordt mijn mening gevraagd, er wordt echt je mening gevraagd. Ik laat hem even voor wat het is aan meneer Van Engeland. Meneer Dieleman, u heeft gelijk. Maar weet u wat het is? 5 mei heeft u een brief op de deurmat gekregen en voor 5 mei zaten we nog met een enquête gebaseerd op het burgerpanel en nu zitten we in een heel andere modus. Ik ben ervan overtuigd: we moeten in een andere modus. Ik had geen andere gelegenheid, ik zal het u nog sterker vertellen, ik heb vanmiddag nog een gesprek gehad met een aantal ambtenaren: jongens, hoe gaan we dit doen, het is zo ingewikkeld, hoe krijgen we de raad erbij, hoe krijgen we de burgers erbij? Ik heb het ook nog niet scherp, ik kan ook nog niet met een panklaar verhaal komen, dus excuus, terecht, u heeft gelijk. Goed dat u reageert, maar u kent mij goed genoeg, het zij mij vergeven. Maar ik ben er ook mee bezig, ik zoek op dit moment. Dat is de gezamenlijke opgave, die we hebben. De prikkelende uitspraken, ik denk dat het belangrijk is, die meneer Van Doorn heeft gedaan. De heer Blonk heeft ook een keer iemand uitgenodigd voor een entre nous. Misschien dat u een keer een entre nous aan meneer Van Doorn kan geven, dan kom ik wel weer terug met een voorafje. Over usual suspects hebben we het gehad. Ook over die enquête de deur uit. Ik wil het ook niet te lang laten wachten, eerlijk gezegd. Waarom niet? Tijdens de zomermaanden doen we dit niet. Dan zijn er mensen op vakantie, dan moet ik het na de zomer gaan doen, maar dan weet ik zeker dat we weer op gaan schuiven. Dit is mijn enige clementie, met een toezegging van mijn kant. Meneer Van Engeland en communicatie hebben misschien nog wat te vertellen. Maar dan hoop ik toch de ruimte te krijgen om het te laten gaan, dan hebben we in ieder geval een basis en een peiling. Ten aanzien van D66, mevrouw Den Heijer. Ja, het is een klein deel, maar dat heb ik net uit gelegd. Het is een peiling en in de volgorde gaan we de dialoog aan, zoals ik net allemaal gezegd heb. U zegt: het is een lerende organisatie. We moeten een lerende organisatie worden en u weet ook, mevrouw Den Heijer, u zit ook op een ministerie: het is best een heel lastige opgave. Het heeft ook met cultuur te maken. Het heeft ook met de achtergrond van de medewerkers te maken. Wij hebben met elkaar van de 550 mensen, 450 fte, ondertussen iets minder: het zijn wel heel veel techneuten. Die techneuten hebben we nodig, ICB RBS, dat is één grote bak aan techneuten. Probeer dat nou maar in de communicatie goed voor elkaar te krijgen. Dat is een zoektocht. Wij hebben inmiddels een bestuursopdracht gehad, waarin de organisatie in de communicatie aan de kant van de dienstverlening onderzoek is gedaan. Daar gaan we ook het komende jaar mee aan de slag, de komende periode mee aan de slag, waar in teamverband communicatie een centrale rol gaat spelen. We onderkennen ook, dat sommige mensen die communicatieve vaardigheid niet hebben. Collega's wel. Maak gebruik van elkaars talenten. Het is een zoektocht, maar het is wel noodzakelijk. De samenleving verlangt dat van ons, vraagt dat van ons heeft er ook recht op, want wij zijn van de samenleving en niet andersom. U zei: is de vragenlijst copy/paste van een andere gemeente? Ik laat die beantwoording graag over aan meneer Van Engeland. Aan de andere kant: Lansingerland is niet te vergelijken met Barendrecht, om maar even een buitenplaats te noemen. Met andere woorden: ik ga ervan uit, dat wij zelfstandige inwoners hebben met een eigen mening. Daar zijn we intussen ook achter gekomen. Ze zijn misschien anders dan in Barendrecht of in Schiedam of op andere plekken. Dus ja, misschien dat de vragenlijsten deels dezelfde noten kraken, maar dan kan je wel een conclusie trekken uit de ervaring. Dat heeft ook weer zijn voordelen. Wij hebben wel onze eigen inwoners. U gaf ook aan: initiatieven vanuit de overheid, overheid als participant, het moet van onderop komen en wat is je rol? Ik kan u inmiddels verklappen dat wij proberen pogingen te doen om het NSOB, dat is die kwadrant, daar weet u alles van, welke rol speel je nou als overheid, ben je daarin actief, preventief, ben je faciliterend. Ik doe er heel eigenwijs over: ik ben er van de week ook pas achter gekomen. NSOB, zoek het op op google, maar dat is wel de rol van de gemeente en de gemeente zijn wij, u ook als raad. Welke gemeente wil u zijn? En: in welke casus wil je dat zijn? Want dat is ook belangrijk. In de omgevingswet, waar we straks ook over komen te praten, komen alle elementen samen. Dan zal NSOB daar een rol in spelen. Ben je participatief of ben je faciliterend, initiërend? Daarin zullen wij keuzes moeten maken, want langs die lijn gaan wij straks de burgerparticipatie organiseren. De voorzitter: U bent heel enthousiast. Hoe lang heeft u nog nodig? Niet zo lang meer? Wethouder Fortuyn: Nog één minuutje. En casusbehandeling. Casusbehandeling willen we juist doen in de periode september en na dien, want dat is juist het leuke,

want dan krijgen we het gevecht: hoe hebben we dat afgewogen, hebben we dit meegenomen? T.a.v. GL heb ik een aantal dingen beantwoord. De rappel. Groei inwoners: we moeten ergens beginnen. Dit is een adaptieve strategie, dus daar gaan we in mee. De PvdA heeft een hele rits: welke input? Daar gaat meneer Van Engeland over. Usual suspects. Meedenken. Ladder. Ja, de ladder, de participatieladder. Die participatieladder kan nog best effectief zijn, misschien ook niet. Misschien hebben we bij het één maatwerk en bij het ander kunnen we de ladder gebruiken en bij een andere weer iets anders. Ik wil afsluiten. Ik ben wel blij met jullie inbreng, want het geeft hele grote betrokkenheid weer, dus dank u wel voor de eerste termijn.

De heer Van Engeland: Goedenavond allemaal, dank dat ik hierbij aanwezig kan zijn. Dank dat jullie allemaal zo aandachtig het voorstel en de pagina's hebben bekeken. Ik heb geprobeerd mee te schrijven, dus ik hoop dat ik alles goed kan beantwoorden, anders geeft u het maar aan. Wat meneer Fortuyn heeft gezegd: met een enquête ben je er niet. Je moet het als een start van een heel traject zien. Het is niet zo dat je dit uit stuurt en dan is het klaar. Wat wij bij I&O hebben gemerkt, het laatste jaar, zeker als alles meer online gaat, dan wordt het helemaal lastig natuurlijk. Hopelijk kan er nu meer offline, zodat je een campagne als dit kunt combineren met offline dingen, dat je de straat op kunt, dat je het gesprek aan kunt. Dus zie het ook als een aanzet van ophalen van wat participatie moet zijn, kan zijn in Lansingerland. Ik zie drie grote thema's. Allereerst de vragenlijst: is die goed genoeg, is die begrijpelijk genoeg. Het tweede is meer de methode: iedereen aanschrijven of een steekproef? En daarnaast wat meer detailvragen over de peiling zelf. Ik ga proberen het een beetje kort langs te gaan. Allereerst is de vragenlijst maatwerk, zowel het aantal inwoners dat we aanschrijven als de manier waarop als ook wat er in de vragenlijst zit. Het is niet zo, dat we één van onze standaard vragenlijstjes uit de kast hebben geplukt en die control C en control V hebben en de kern achtergrond vragen aangepast. Dat is niet het geval. Ik hoor en ik begrijp ook heel goed uw zorgen over de taal: is het begrijpelijk voor iedereen? Dat is altijd lastig. Ik hoor tegelijkertijd ook: het gaat over meedenken, maar moeten we het ook niet hebben over meedoen? De vragenlijst is lang, maar tegelijkertijd wil je ook een goede binnenkomer of het over wat meer onderwerpen hebben of bepaalde thema's bespelen. Dus een vragenlijst maken is hartstikke lastig, zeg ik u eerlijk. Tips zijn altijd welkom. Aanscherpingen zijn zeker ook mogelijk. Het is zeker niet zo, dat dit het is. We hebben ook zeker ervaring met checken of het wel goed is voor alle inwoners. We hebben ook een samenwerking met stichting ABC, ik weet niet of u dat kent, maar dat is een stichting voor en door laaggeletterden. Zij kunnen een check doen. Dat doen ze wel vaker bij vragenlijsten: is dit oké of niet? Het is alleen maar goed als we dat als check doen. Ten tweede de vragenlijst en zelfselectie. Doen de usual suspects mee? Dat is een vraag die ook leeft. Ja, maar het heeft een beetje met participatie paradox te maken: hoe betrek je de mensen die niet betrokken willen worden? Dat is lastig. Dus voor een deel ligt de oplossing in dat je niet alleen een peiling moet doen of alleen een focusgroep of noem maar op. Je moet een combinatie aangaan. Tegelijkertijd is via een brief benaderen wel een goede manier om ook mensen te benaderen of betrekken van mensen die dat anders niet zouden doen, omdat dit het minst invasieve en meest passieve manier is om mensen te bereiken. Dus je klopt niet aan, je belt ze niet op, dat kan soms ergernis oproepen. Tegelijkertijd: het komt gewoon tot je. In dat opzicht is het een goede manier om ook mensen te benaderen, die normaal gesproken niet benaderd zouden zijn. Daarnaast maatwerk, variant 2 of 3, dat kan wat ons betreft allebei. Zoals de wethouder ook aangaf: er worden grote kosten bij drukken en verzenden gemaakt. De brief zijn ook vooral portokosten, dus daar kan je ook nog wat in schuiven. Ik hoor nog dat lokale partijen mee zouden kunnen helpen, dus dat lijkt me iets wat ook nader afgestemd kan worden. Als ik nu kort inga op een paar details. Meneer Van Doorn noemde het participatieplatform. De naam van die gemeente weet ik even niet meer. Daar ben ik niet mee bekend. Over het algemeen is het wel zo, dat participatieplatforms ook een soort selectie effect kennen. Dus als het een online platform is: je moet je wel aanmelden, hoe krijg je mensen zover om zich aan te melden? Ik zou dat daarom ook meer als een schakel in dit hele traject zien, maar misschien weet ik niet goed wat u precies bedoelt. Wat wij weleens doen: online communities, een soort online focusgroep. Dan moet je eerst goed mensen selecteren en dan kan je een bepaalde casus doorspreken. Ik heb de tijdelijke brug weidebloembuurt opgeschreven. Dan kan je daar verder over doorpraten. Mevrouw Van Bakel vroeg wat de meerwaarde van optie 3 is. Ik ben onderzoeker. Je kunt een onderzoek of peiling vanuit 2 kanten bekijken. Uit onderzoekstechnisch oogpunt. Dan heeft optie 3 in ieder geval meerwaarde, want met een goede steekproef ben je er al. Vandaag was onderzoek van 2 collega's in het nieuws, over verkrachting van studenten. Daarvoor hebben ze niet alle studenten in Nederland ondervraagd maar een dwarsdoorsnede. Daar kun je dan zeker goede uitspraken over doen. Wat alleen wel zo is, is dat een peiling niet alleen een onderzoeksinstrument is, maar ook een participatie-instrument en communicatie-instrument. Dus als een signaal: de gemeente komt naar u toe, we willen iedereen betrekken, we creëren meer draagvlak, we creëren meer bewustzijn et cetera. Daar zit de meerwaarde van optie 3 in. Vergeef me als het beknopt gaat, maar ik probeer de punten zo goed en zo zorgvuldig mogelijk langs te gaan. Mevrouw Van Heusen had een paar vragen over de enquête zelf. Allereerst dank voor de missende 'u'. Het opnemen van demografische gegevens is altijd een beetje trigger, want mensen vragen zich dan toch af: doe je dat wel vertrouwelijk, doe je dat zorgvuldig, waar is

dit voor? Dus dat is altijd de afweging. Een andere optie bij geslacht toevoegen, dat is normaal, dat is ook goed te doen, denk ik. Het komt vaker voor, moet ik zeggen in plaats van normaal. Andere achtergrond gegevens zoals huishouden samenstelling of werkzaamheid kunnen interessant zijn, maar mijn ervaring is dat ze vooral opleiding meenemen, dat dat een waardevolle variabele is. Ik zou ervoor pleiten om niet teveel toe te voegen, maar opleiding wel als interessante achtergrond kenmerk. Dan een vraag: lid worden van een burgerpanel. Dit wordt een online vragenlijst, dus het wordt geprogrammeerd in de huisstijl van Lansingerland. Als je dan klikt: ik wil graag lid worden, dan ga je gewoon naar het sluitscherm en vervolgens word je, als je dat wil, naar de aanmeldpagina. Als het goed is, is dat automatisch geregeld. Je hoeft dan niet dingen in te typen ofzo. Meneer Dieleman had het over het risico van zelfselectie en dat hij de vragenlijst lastig vond. Dat vind ik een terechte en een heel belangrijke opmerking, want het heeft natuurlijk wel met de validiteit van het onderzoek te maken. Volgens mij heb ik de pijnpunten al enigszins benoemd. Ik weet niet of het zo afdoende was. Ja, heel fijn. Bij mevrouw Den Heijer heb ik alleen tijdelijke brug weidebloembuurt opgeschreven, want die bleef in mijn geheugen haken. Verder had u geen vragen voor mij. Meneer Ruijtenberg noemde de demografische opties, de extra aanvulling. Dat kan zeker. Evenals het toevoegen van buurtschappen in plaats van allen de drie kernen. Een andere optie, die we soms doen, is vragen naar postcode, maar ik vind vragen naar welke kern mensen wonen of welke buurt of welke wijk, zeker als het aansprekende termen zijn, die ook goed leven, dat vind ik altijd een vriendelijkere manier om dat te doen. Ik weet niet meer precies hoe de buurtschappen heten, maar daar kunnen de collega's bij de gemeente me wel mee helpen. Het rappel is gericht. We sturen geen ongericht rappel naar iedereen. Mensen loggen in met een code of met een QR-code, want we scannen de brief. Als ze die vragenlijst helemaal afronden, dan zien we dat die code gebruikt is. Vervolgens herinneren we die code dan uit het herinneringsbestand. Deze codes worden niet gekoppeld aan de uitkomsten van de onderzoeken zelf. Op die manier kunnen we niet koppelen dat iemand met een bepaald adres heeft gezegd dat burgerparticipatie een vier verdient, ik noem maar even iets basaal, dat is niet mogelijk. Ik weet niet of het zo voldoende is. De totale doorlooptijd is ook wat groter bij het versturen van brieven, simpelweg ook omdat er wat logistieke dingen in zitten. We moeten attest verzamelen, overeenkomsten tekenen, er moeten brieven gedrukt en verzonden worden. Dat zit er in. Daarnaast is het ook belangrijk, dat we mensen de optie bieden om ook een papieren vragenlijst aan te vragen. Die worden door ons opgestuurd, dus dat kost een dagje met de post, die moeten ook weer terug gestuurd worden met een retourenveloppe. Mensen moeten de tijd hebben om ons te bellen, zodat wij het kunnen opsturen. Als ze dan 3 dagen hebben om alles voor elkaar te maken, dan voelen mensen zich een beetje overvallen. Vandaar dat we een iets langere doorlooptijd nemen. Mevrouw Verhoef, de vragenlijst is maatwerk. Het is wel wat schuiven met de volgorde. Ik heb iemand mea culpa horen gebruiken. Of misschien een vraag toevoegen: wat houdt u bezig in Lansingerland? Of: welk onderwerp gaat u aan het hart? Over de precieze vraagstelling moeten we dan even nadenken, dat kan ook zeker een optie zijn. Ik heb volgens mij alles nu benoemd. Ik hoor graag of er verdere opmerkingen of vragen zijn.

De voorzitter: Dank u wel. Ik ga u een voorstel doen. Er zijn zoveel vragen gesteld en al die vragen zijn ook allemaal beantwoord. Ik kan me voorstellen dat er geen tweede termijn nodig is. Bent u dat met mij eens? Ja? Mevrouw Verhoef: Ik ben dat niet met u eens. De voorzitter: Dan ga ik toch een tweede termijn doen, alleen voor degenen, die dat willen. Ik zag een heleboel mensen bevestigend knikken op mijn voorstel. Ik zag een hand bij meneer Ammerlaan en bij mevrouw Verhoef. Verder niemand? Mevrouw Den Heijer. Ik wil u vragen dat heel kort te doen, laten we zeggen: 1 minuutje. Om uw vragen te stellen. Er is heel uitgebreid op ingegaan.

Tweede termijn

Mevrouw Verhoef, PvdA: Dank aan de heer Fortuyn en ook aan de heer Van Engeland voor zijn toelichting en beantwoording. Die enquête is een eerste stap. Het is geen copy/paste. Het is maatwerk. Maar ik heb nog steeds geen antwoord, en dat mag ook in een later stadium nog een keer op de post komen: welke eerder input is gebruikt bijvoorbeeld van het rapport van de rekenkamer om deze vragen op te stellen? Dan haal ik even 1 ding uit het rapport van de rekenkamer: zo koppelt de gemeente niet altijd terug naar de burger. Dan zou je verwachten, dat er een vraag bij zit: zou u terugkoppeling willen? Zo ja, hoe dan? Of: wanneer wel / niet? Dat is één punt, waarvan ik denk: welke input is er nou gebruikt om dit specifiek voor Lansingerland in een situatie waarin de rekenkamer daar echt expliciet dingen over heeft gezegd, om daar de juiste vragen te stellen, om verder dit nu zo goed mogelijk te gaan doen. Dat is nog een vraag. Een tweede punt is toch nog die participatieladder. Niet om nou moeilijk te doen, maar de wethouder zegt zelf: we kijken terug, we gebruiken wat er eerder is gebeurd, maar de wereld is veranderd, belangrijke energietransitie, omgevingsvisie. Als die wereld dan zo veranderd is, wil die burger ook iets anders. Als je kijkt naar die vragenlijst, dan gaat de vragenlijst over meedenken. Misschien is dat dan nog net meepraten, misschien wil die burger wel meewerken of mee bepalen, want dat is de moderne manier van burger participeren. Ik zie daar niet op doorgevraagd worden. Bij transities

is dat nou juist wel de manier waarop je zou willen werken in burgerparticipatie. Deze meting wordt een nulmeting genoemd. Het is in mijn ogen absoluut geen nulmeting, want er is ook geen nameting, althans, die zal niet precies dezelfde vragen stellen, want die enquête is bedoeld om te informeren hoe je zo goed mogelijk een dialoog gaat doen om straks bij die visie en die nota te komen. Het is geen tevredenheidsonderzoek, dat soort vragen zitten erin, maar dat is het niet. Tot slot. Ik weet hoe moeilijk het is om een goede vragenlijst te maken, dus ik heb er alle begrip voor. Iets meer aan het begin uitleg: waar kan het nou eigenlijk over gaan bij burgerparticipatie? Hoe kan dat eruit zien? Als je aan het begin al meer een gevoel krijgt en niet pas bij vraag 13 en 19 denkt: oh, dit is het hele pallet. Ik denk dat dat heel nuttig is. Dat weet ik ook uit eigen ervaring van nog veel moeilijkere onderwerpen dan dit. Maar verder veel dank voor alle input en alle harde werken.

De heer Ammerlaan, CDA: De vraag is om het kort te houden. Dat doe ik dan ook. Ik hoor bij mijn collega's een paar opmerkingen. Niet om daar een opmerking over te maken of om daar kritiek op te geven, maar een soort weerspiegeling. Meneer Ruijtenberg zei: opleidingsniveau is in Lansingerland gemiddeld zo hoog, dus dat kan zo. Ik hoorde meneer Dieleman zeggen: wij zijn die taal gewend. Nou, ik ben ook raadslid, maar ik ben een gewoon simpel raadslid, zeg ik altijd maar. Ik hoor jargon voorbij komen, als we dat gaan communiceren met de burger, wat voor mij niet duidelijk is. Ik zal eerlijk zijn: ik heb vijf keer usual suspects gehoord, maar dan denk ik: oh, bedoelt ze dat? We zeggen niet gewoon duidelijk Hollands wat we bedoelen. Ik ben een simpele ziel, dat wil ik er niet mee zeggen, maar ik wil zeggen: we moeten het duidelijk en simpel houden. Toen ik raadslid werd, heb ik gezegd, en dat namen collega's me niet in dank af: het glazen huis staat te ver weg, de mensen weten niet wat er gebeurt. Dat vonden ze niet leuk, maar het is zo. De voorzitter: Dat is in de beantwoording uitgebreid aan de orde geweest. Dat taal begrijpelijk neergezet moet worden. U herhaalt dat nu, dus ik denk dat uw vraag overbodig is nu. De heer Ammerlaan: Het is een verduidelijking.

Mevrouw Den Heijer, D66: Ik zal het kort houden, want er is al een hele brij aan informatie geleverd. Het wordt nu meer een beeldvorming dan een bespreking, waar we nu mee bezig zijn. Wat mij nog niet duidelijk is, welke variant. Even terug naar de kernvraag welke variant we gaan doen, want we hebben volgens mij verdeeldheid bij de commissieleden tussen 2 en 3 en volgens mij zitten we daar een beetje 50/50 in. Dus ik ben er even benieuwd naar hoe we daarmee om gaan. De voorzitter: Dat is een terechte vraag. Ik heb dat bijgehouden. Ik heb het van alle fracties opgeschreven of het 2 of 3 was. Alleen van de VVD weet ik dat nog niet, die twijfelt nog tussen 2 en 3. Misschien dat mevrouw Van Bakel aan kan geven of het 2 of 3 is, dan is het helder. Dan zal ik samenvatten wie 2 of 3 gezegd heeft. Mevrouw Van Bakel: Ik ben heel blij met de uitleg van de heer Van Engeland. De voorzitter: Geen uitleg nodig. Mevrouw Van Bakel: Geen uitleg dan. Wij kiezen voor variant 3. Mevrouw Verhoef: Ik wilde een kleine interruptie op mevrouw Van Bakel plegen, maar dan pleeg ik hem meteen op de hele raad. Ik wil wel even mee geven: men is hier misschien op het verkeerde been gezet, omdat men denkt dat het een nulmeting is. Dat moet iemand nog even rectificeren. Dank u wel.

De voorzitter: Ik vraag de heer Van Engeland om te reageren op met name de vragen van mevrouw Verhoef. Dat is de nulmeting, de ladder en de aandachtspunten van de rekenkamer. En de uitleg m.b.t.: waar gaat het nu eigenlijk over? Die 4 punten vond zij belangrijk, als die even door de heer Van Engeland kort aangegeven kunnen worden.

De heer Van Engeland: Nulmeting is ook de term, die ik niet zou gebruiken, maar ik denk dat het misschien gebruikt wordt omdat het als een start wordt gezien van een heel traject. Nulmeting betekent inderdaad dat je een bepaalde peiling gaat herhalen om effect te meten en dat is niet hoe die bij ons is binnen gekomen, dus ik zou het gewoon peiling of onderzoek willen noemen. Welke input? Ik heb mijn vaste contactpersonen bij de gemeente Lansingerland, die ook altijd bij onderzoek met het burgerpanel betrokken zijn. Ik heb met hen afgestemd: waar gaat het over, wat moet aan bod komen? Ik heb niet het rapport van de rekenkamer gelezen. Tegelijkertijd begrijp ik nu dat dat heel belangrijke input is. U geeft aan: de focus ligt teveel hierop, op dit deel van de participatieladder. Misschien moeten we uitleggen wat het hele scala van participatie is, dus ik denk dat we daar gewoon even goed naar moeten kijken, zodat het meer in balans is in de vragenlijst, zo simpel is het. De treden van de ladder. We zitten nu op meedenken en niet zozeer meedoen of mee uitvoeren of mee beslissen. Dat is ook wat ik bedoel met dat we in de vragenlijst vooral op één aspect van participatie zitten: mee denken. Volgens mij is de vraag of het verzoek om dat meer in balans te brengen. Niet alleen vragen naar meedenken, maar ook vragen: waarbij wilt u mee doen of mee beslissen, in welk stadium, met wie? Ik noem even wat vragen op, want dat is volgens mij wat mevrouw Verhoef bedoelt. Mijn antwoord is: dat snap ik. Ik denk dat we met de contactpersonen nog even goed naar de vragenlijst moeten kijken, zodat het wat meer onder de aandacht komt.

Mevrouw Verhoef, PvdA: Het werd toegelicht. De heer Fortuyn zei: het is nu een heel andere wereld. Dan moet die vragenlijst ook wel burgers bevragen op hoe ze in die andere wereld willen participeren en niet alleen maar meedenken. Dus het was eigenlijk meer als steun in de rug voor de heer Fortuyn. Ik zie zijn punt, maar dan wil je ook wel kennis ophalen om die dialogen enzovoorts goed te doen. Dank u.

De voorzitter: Tot slot geef ik nog even aan, wie er 2 en wie er 3 heeft aangegeven. L3B 3, VVD 3, CDA 3, WIJ 3, CU 2, D66 2, GL 2 en PvdA 2. Dat is wat ik genoteerd heb en dat komt overeen met wat jullie hebben aangegeven. Dan sluit ik nu dit onderwerp af. Het komt zeker een aantal keer terug. Ik moet zeggen: dat lijstje van mevrouw Verhoef in haar eerste termijn, dat starten in 2012 dat triggerde me toch wel. We hebben al vaker de eerste stap gezet en we zetten nu weer een eerste stap, maar laten we nu ervoor zorgen dat we ook de volgende stappen gaan zetten. Daar wil ik graag mee afsluiten.

6. Stukken ter advisering aan de raad:

6.a Meerjaren Prognose Grondexploitaties 2021

De heer Azzouzi, PvdA: We danken het college en de organisatie voor de stukken. De stukken zijn helder en overzichtelijk. We zijn blij om te lezen dat de risicoprofielen van een aantal projecten afneemt. Wat nog al jaren opvalt, is dat de grondexploitaties in zijn totaliteit nog steeds verlieslatend zijn, althans, zoals het er nu uit ziet. Ik vind het in ieder geval belangrijk, dat het tempo versneld wordt en dat we genoeg woningen borgen voor onze inwoners conform planning. We hebben maar één vraag aan de wethouder, dan houden we het gewoon kort. We stellen vast, dat het risicoprofiel van Westpolder Bolwerk nog altijd als hoog gekwalificeerd staat. Als we kijken naar de toelichting zien we dat deze afneemt. We lezen in de jaarstukken het argument van de omvang en de langere doorlooptijd. Kan de wethouder dit nog nader toelichten? Dat was hem. Heel kort.

De heer Ruijtenberg, GL: Ik denk dat ik het nog korter kan houden dan de collega van de PvdA. Het zijn goede, heldere stukken. Ze zijn goed omschreven. In de algemene toelichting staan een paar prikkelende onderwerpen over duurzaamheid en woningbouw, waar je bijna wat van zou kunnen vinden, maar daar hebben we het gisteren al genoeg over gehad, dus dat laat ik daarbij. Maar zoals gezegd: goede stukken, heldere stukken, duidelijke omschrijving. Wat ons betreft een hamerstuk.

De heer Weerheijm, D66: Ook de fractie van D66 kan het kort houden. Ik wil grotendeels aansluiten bij de woorden van de heer Ruijtenberg. Voor ons is het ook een hamerstuk. Zoals altijd dank voor de heldere toelichting. Het is toch fijn om ieder jaar alles weer even op een rijtje te hebben, zodat we kunnen zien hoe alles er voor staat. Dat is altijd heel fijn. Daar wil ik het bij laten.

De heer Dieleman, CU: Ik schrok een beetje toen ik zag dat ik 5 minuten had voor dit agendapunt, want mijn bijdrage ligt geheel in de lijn met de vorige 3 sprekers, dat we het uitstekende stukken vinden en dat die wat ons betreft gewoon als hamerstuk naar de raad kunnen. Ik ga straks de behandeling van de jaarstukken in 3 minuten niet redden. Kunt u nog een stukje spreektijd van dit onderwerp mee nemen naar het volgende agendapunt? Dan hoop ik, dat u daar over het hart strijkt. De voorzitter: Die vraag is vandaag al bij de griffie gekomen van de heer Ammerlaan. Toen heb ik gezegd: dat gaan we zeker doen, 5 minuten bij de jaarstukken. Ik denk dat wij als agenda commissie dit verkeerd ingeschat hebben qua tijd voor dit onderwerp. Dat kan gebeuren. Het is niet zo erg. De heer Dieleman: Een pak van mijn hart. Dan zit ik compleet ontspannen bij het volgende agendapunt. De voorzitter: Daar word ik ook vrolijk van.

Mevrouw Van Heusen, WIJ: Dank aan de opstellers van deze MPV. Het is keurig verzorgd en goed onderbouwd. Het saldo van de eindwaarden van de grondexploitaties is nagenoeg gelijk gebleven, vergeleken met vorig jaar en dan gaat er ook nog € 7,5mln terug naar de algemene reserve. Wie had dat aan het begin van deze crisis kunnen bedenken? Wij in ieder geval niet, wij waren hier vorig jaar nog erg ongerust over. We zijn dus verheugd met dit resultaat en we hopen dat de trend voort gezet kan worden. Tot zover. Hamerstuk dus ook.

De heer Ammerlaan, CDA: Ik wil ook bedanken voor het mooie en heldere stuk, de ambtenaren. Toch ook een MPV met een resultaat van € 7,5mln. Mevrouw Van Heusen was verbaasd, maar ik niet helemaal, want de bouwwereld gaat gewoon door. Dat had ik ook wel verwacht. Blij met de mijlpaal, dat we af kunnen sluiten de scholen Boterdorp met een klein positief resultaatje. Dat kunnen we ook afsluiten. Ik vraag me af wanneer Parkzoom afgesloten gaat worden. Dat is nog even een vraag aan de wethouder. Wanneer is die te verwachten? Want volgens mij was die ook bijna klaar. We hebben nu 10 lopende grondexploitaties en ik zie ernaar uit, dat we de grondexploitatie van Bleiswijk voor de woningbouw kunnen openen, want daar kijkt iedereen naar uit in Bleiswijk. Daar kan ik het bij laten. Het is een hamerstuk voor mij.

De heer Van Santen, VVD: Ik hoop dat ik goed verstaanbaar ben, ik had wat problemen met de verbinding. De voorzitter: Luid en duidelijk en we zien u. De heer Van Santen: Kijk, dat is mooi. Ook wederom dank. Eén van de favoriete stukken, wat mij betreft, van hoog kwalitatief niveau, duidelijk. Dus dank aan de ambtenaren, die dit opgesteld hebben. Van 11 naar 10 projecten, waarvan de meeste zijn afgerond uiterlijk in 2027 op Oudeland na, dus daar begint toch wel een horizon te komen van een einde aan het verhaal. De risico's zijn in totaal verlaagd. Ik heb dezelfde vraag als de heer Azzouzi als het gaat om hogere risico t.a.v. Westpolder Bolwerk en met name ten opzichte van Wilderszijde. Dat lijkt me dan juist een hoger risico, dus ik zou daar ook graag wat meer uitleg en toelichting op willen hebben van de portefeuillehouder. Verder zag ik dat de accountant een opmerking maakte over de aandacht voor de kwaliteit van de plankostenraming, zoals dat zo mooi heet, in de grondexploitaties en het vorm geven van sturing en beheersing op de plankosten. Een hele zin vol. Het zal voor de portefeuillehouder heel duidelijk zijn, hij zal die zin ook gelezen hebben, maar ik hoor graag even zijn reactie hierop, of hij het daarmee eens is en zo ja, hoe hij hier dan mee om gaat en dit gaat verbeteren. Dan had ik tot slot, overigens voor ons ook een hamerstuk, maar tot slot had ik nog een opmerking over tabel 4.1. Daar staat iets over 292 hectaren nog uit te geven op Oudeland, terwijl in 3.7 staat: nog 22 hectaren. Misschien vliegen de hectares mij nu om de oren en heb ik het allemaal zelf niet zo door en heb ik het mis of het is een verschrijving, die 292. Dat geef ik graag nog even mee. Als het niet klopt, wellicht dat het nog gecorrigeerd kan worden. Dank u wel.

De heer Philippens, L3B: Een goede update, zeer gewaardeerd. Hamerstuk. Dank u wel.

Beantwoording college

Wethouder Van den Beukel: Tsjongejonge, dat zijn een hoop complimenten om door te geven aan de gewaardeerde medewerkers en dat doe ik bij deze heel graag, want ze luisteren mee. Niet alleen de hoofdsteller, maar ook de projectleiders. Dit is wel een moment, want het gaat altijd om grote bedragen en grote projecten. Er zijn gemeenten in onze regio, die misschien wel 1 project hebben van dit kaliber, maar niet zoveel. Dus het is een hele verantwoordelijkheid, die we samen met u als bestuur dragen. Het is mooi, dat het inderdaad op deze manier goed gaat, naar uw oordeel en ook naar het mijne. De paar vragen die er dan zijn even vast pakkend. Het risicoprofiel van Westpolder. Dat heeft te maken met onze kwalificatiesystematiek. Wat dat betreft kun je zeggen: zo is het nu eenmaal. Deze omvang en deze looptijd leidt tot het risicoprofiel hoog. Er speelt nog iets meer. Dat heeft ook te maken met dat we aan de provincie hebben aangegeven en ook zelf mee bezig zijn te onderzoeken of we in Westpolder niet een hoger percentage sociaal kunnen realiseren. Dat heeft natuurlijk toch een effect op de hoogte van de opbrengst, dus dat is een aspect. En ook de fiscale route, die we eerder voornemens waren te volgen, die kan niet door gaan. Dat zijn 2 specifieke redenen, waarom dat risicoprofiel is zoals het is. Ook in relatie tot Wilderszijde vraagt de heer Van Santen van de VVD naar de kwalificatie van het risico. Ja, Wilderszijde is weleens verwarrend. Ik weet niet of dat de oorzaak is van uw vraag. Wilderszijde is het allereerste stukje van Wilderszijde. Wilderszijde waar we gisteren over spraken is nog niet in exploitatie genomen. Wat dat betreft is dit nog een overzichtelijk stukje Wilderszijde, waar we het over hebben op dit moment. De vraag van de heer Van Santen over de opmerking van de accountant. Dat hebben we goed besproken in de begeleidingscommissie voor de accountant vorige week of een paar weken geleden. Zoals we het daar hebben besproken, ziet dat aandachtspunt van de accountant met name op de hoogte van de plankosten. Die zijn hoog, altijd hoger dan je wilt, want uiteindelijk wil je liever je geld stoppen in realisatie en niet in plannenmakerij. Maar we hebben de wereld vrij ingewikkeld gemaakt in ons goede vaderland en dat blijkt uit de hoge plankosten. Dat is de reden om nog nadrukkelijker te gaan monitoren, gewoon in simpele operationele processen van alledag, om daar nog vaker, nog nadrukkelijker, nog nauwkeuriger bij stil te staan om die plankosten goed in de tang te houden. De tabel waar de heer Van Santen aan refereert, tabel 4.1. Dat is inderdaad een tikfout en dat passen we aan. Dank voor uw alertheid, want inderdaad, 292 hectaren, dat is een heel stuk groter dan Oudeland is, dan zal je een stukje Rotterdam moeten annexeren, maar dat zijn we niet voornemens. Nog een vraag van de heer Ammerlaan over Parkzoom. Het is inderdaad een belangrijk jaar, dat we ingaan voor Parkzoom. Het is een project dat lang geleden gestart is. Ik heb bij het college een keer mogen benoemen, dat het eigenlijk een heel bijzonder jaar is, dat we Parkzoom inhoudelijk gaan afronden. Als ik kijk naar het tabelletje van oplevering van woningen in Parkzoom, dan staan daar de laatste woningen voor 2021 voor oplevering. Het project loopt nog tot 2024. Het werkt zo dat het werk aan de gemeentekant nog even kan na-ijlen na het opleveren van de laatste woning. Niettemin, als we een kans zien om eerder het project af te sluiten, dan doen we dat heel graag, want dat scheelt een hoop beheersingsmaatregelen en ook kosten. Dus we proberen volgens de regels van de financiële verordening weliswaar, die daarvoor gesteld zijn, om dat eerder af te ronden. Dat moet dan, dat mag dan, als alle opbrengsten binnen zijn en 90% van de kosten zijn gemaakt. We monitoren het nadrukkelijk, maar als het lukt, dan ronden we het liever vandaag dan morgen af, want dan kunnen veel energie op nieuwe uitdagingen richten. Dat wordt nog een feestje, is het voornemen, de afronding van Parkzoom. Tot zover.

De voorzitter: Ik denk niet dat er behoefte is aan een tweede termijn. Dat lijkt mij niet. Nee? Zeven partijen hebben aangegeven, dat het een hamerstuk kan zijn. De PvdA ook een hamerstuk, meneer Azzouzi. De heer Azzouzi: Ja, wat ons betreft ook een hamerstuk. De voorzitter: Dat gaat dit agendapunt als hamerstuk naar de raad van 24 juni.

6.b Vaststellen jaarstukken 2020

De voorzitter: Over de tijd hebben we het net gehad: 5 minuten in de eerste termijn, 3 in de tweede termijn. Ik ga ergens in het midden beginnen. Ik begin bij het CDA en dan naar klein en dan L3B en VVD.

De heer Ammerlaan, CDA: U overvalt me. Ik begon al met de titel: accountantscontrole jaarstukken 2020. Naar aanleiding van een opmerking van mij is het aangepast, want ik denk: hoe zit het nou? De jaarstukken zijn het belangrijkste rapport van het hele jaar, daar zie je als ondernemer altijd naar uit. De voorzitter: Heel goed, dat u dat zag. De heer Ammerlaan: Dank u wel, alstublieft. We kijken dus vandaag naar de jaarstukken 2020, een mooi geordend geheel. Wel 25 bladzijden meer dan vorig jaar, dus het was meer doorkijkwerk. Bedankt aan de ambtenaren, die er wat moois van gemaakt hebben. Het jaar 2020 was wel een bijzonder jaar door de coronacrisis, een crisis met een grote impact op de samenleving, maar we zagen daarbij ook hoe de veerkracht als basis in onze samenleving tot uiting kwam. Het waren en zijn zware tijden voor ondernemers, onderwijs, jongeren die beperkt zijn in mogelijkheden en ook ouderen. Maar deze crisis is wel een andere crisis, dan we in 1980 of 2008 gehad hebben, waar heel veel andere dingen aan de orde waren. Ik denk daarom, dat het vervolg anders zal zijn. Het zorgde er ook voor, dat het moeilijker begroten was, want er waren veel onzekere factoren in het gemeentehuis. Toch kunnen we afsluiten met een positief resultaat. Ik zie dat er een coronafonds van € 5mln is ingesteld om extra kosten te bekostigen en onze maatschappelijke en verenigingsleven door de crisis heen te helpen. Wat mij opvalt, is dat we ter compensatie uit het rijk slechts € 170.000 hebben gekregen. Ik had eigenlijk wat meer verwacht. Vraag aan het college: klopt het, dat het € 170.000 bedraagt? Is er uiteindelijk nog een hogere bijdrage van het rijk te verwachten? Is er een beeld of er dit jaar door corona veel financiële mee- of tegenvallers zullen zijn? Ik snap dat het koffiedik kijken is, maar toch deze vraag even. Ten opzichte van de slotwijziging viel het ons op, dat er een bedrag staat over OZB-opbrengsten van € 376.000. De OZB aanslagen zijn in februari 2020 verstuurd. Hoe kan het dat pas na 6 november 2020 bekend is dat deze opbrengsten zoveel hoger zijn? Had dat al niet eerder bekend kunnen en moeten zijn, vraag ik mij af. Dan nog een ander punt, dat mij opviel: de kosten voor het sociaal domein zijn behoorlijk hoog, die zijn toegenomen, dat weten we, dat is bekend. We zien echter dat de kosten van jeugd € 119.000, de WMO € 700.000 ook pas na de slotwijziging van 6 november bekend zijn. Waarom waren deze overschrijdingen niet eerder bekend bij de afdeling van jeugd en WMO? Iets over de accountantscontrole. Bij de BAC hebben we kunnen constateren, dat het werk van de accountant goed gaat. Merkbaar is ook, dat de samenwerking tussen gemeente en accountant goed gaat en dat is fijn. Goed om te constateren, dat er dit jaar een reactie van het college is op de aanbevelingen van de accountant. Daar hebben we vorig jaar om gevraagd. De accountant was ook tevreden met de reactie van het college, dat is heel belangrijk. Dus dat sluit aardig op elkaar aan. Alles bij elkaar zien we dat de gemeente, onze financiële afdeling en de accountant met elkaar goed grip en inzicht in onze financiën hebben. Dat geeft een goed gevoel. Met betrekking tot de financiële positie Eneco-gelden. De algemene reserve daalde in 2020 met circa € 30mln. Deze daling werd met name veroorzaakt doordat er € 36mln bestemmingsreserve is opgenomen. De schuld nam af met € 36mln, dat is ook prima. Nu hebben we een eigen vermogen van € 141mln. Dat is natuurlijk een gigantisch bedrag. Maar om € 137mln hebben wij als raad een hek heen gezet, daar gaan we op een later moment nog eens goed over praten, hoe we dat uit gaan geven. Dus qua liquiditeit staan we er prima voor, maar we moeten dat nog even goed gaan bekijken. Als je dan naar de cijfers kijkt en alle parameters, dan krijg je natuurlijk een heel ander beeld. Dus dat is even anders. Wat betreft financiën blijft natuurlijk de grote zorg de structurele hoge lasten van jeugdzorg en WMO: hoe krijgen we jaarlijks de begroting sluitend? We weten met zijn allen dat dat best heel lastig wordt. Dan heb ik enkele specifieke vragen en opmerkingen. De budgetten die overgeheveld zijn van 2020 naar 2021: waar kan de raad deze budgetten terug zien? Dat staat dan even in het voorstel, maar waar blijven ze? Aansluitend specifiek nog even vanuit het sociaal domein. Daar staat op blz.37: er wordt voor de GR jeugd naar 2021 € 117.000 overgeheveld en een bedrag van € 241.000 overgeheveld. Waar kunnen we dat terug zien? Het zijn toch behoorlijke bedragen. Hoe kunnen we het volgen? Dan hadden we vorig jaar een jaarrapportage sociaal domein. Die is er nu niet, want in de brief van 3 maart, ambtelijke organisatie onder druk, is meegedeeld, afgesproken dat de raad dit jaar een afgeslankte vorm krijgt van de jaarrapportage sociaal domein. Maar volgens mij hebben we die nog niet gezien. Onze collega's van sociaal domein zouden we graag willen zien om te kijken hoe het de stromen daar gaat. Op blz.33 de uitnutting van de 10 beleidsaccenten. Dat blijft toch een beetje hangen (...). Voor de rest zien wij dat er dit jaar ook een hoop goede dingen gerealiseerd zijn. Om maar het belangrijkste te benoemen: vorig jaar waren er weinig huizen opgeleverd, dit jaar zijn er 535 woningen

opgeleverd, waarvan 68 sociale woningen, natuurlijk altijd te weinig, maar het zijn er in ieder geval wel 68, en 98 starterswoningen. Die 535 is aanzienlijk meer dan de 280 die begroot waren, dus daar kunnen we toch blij mee zijn. Ook heeft het college een strategische positie ingenomen om de hortiscience meer naar voren te brengen. Dat kost geld, maar het is ook van belang. Dit is een onderlegger, die loopt als een rode draad door de andere opgaven heen m.b.t. werk, onderwijs, mobiliteit en wonen. Dat zijn toch essentiële dingen bij ons in de gemeente. De voorzitter: U zit aan de 6 minuten. De heer Ammerlaan: Het was voor mij een zoektocht, maar ik snap u helemaal, u heeft gelijk. Ik ga kort en snel afronden. We hopen dat het hortiscience park in Bleizo zijn beslag kan krijgen, want dat is belangrijk voor de hele Lansingerlandse economie. Nog een puntje, het integraal onderwijs huisvestingsplan is vastgesteld. Ook dat is belangrijk, waardoor we nieuwe en gerenoveerde scholen krijgen. We hebben ook afgesproken alles te verduurzamen, dat is ook een heel belangrijk punt. Veranderopgave jeugdhulp gaan we beter aanpakken. Ik denk dat ik door mijn aantekeningen heen ben. Dank u.

Mevrouw Van Olst, WIJ: Ik zal geen 5 minuten nodig hebben, want wij vonden het een heel mooi en duidelijk stuk met een goed verhaal erbij van de accountant. We merken op wederom dit jaar weer, dat er goed wordt samengewerkt ook met de financiële afdeling. Wij kunnen dat erg waarderen. Dat is weleens anders geweest. Het geeft een goed en getrouw beeld. We hebben gelukkig een positief resultaat, dat is wel wat administratief, maar het is positief, dus prima. De ratio's zijn goed, dat hebben we ook weleens anders gezien. Met name over de schuldratio hebben wij ons best wel druk gemaakt, maar die is gewoon echt goed, ook zonder Eneco is dat gewoon goed te noemen. Vorig jaar om deze tijd voorspelde ik een financiële crisis. Die is er nog niet. Ik denk nog steeds dat we aan de vooravond staan, maar de avond duurt heel lang. Ik hoop, dat ik het mis heb, maar het zijn wel de risico's waar we op moeten voorbereiden. Nu hebben we gelukkig wat vet op de botten. Maar met name de risicoparagraaf heb ik natuurlijk naar gekeken, want daar heb ik vorig jaar om gevraagd en dat is vorig jaar ook in de jaarstukken gezet en dit jaar weer. Daar wordt gesproken over dat mensen, die hun baan verliezen, waarschijnlijk op den duur in de bijstand gaan komen, maar dat ze eerst het vangnet hebben van de WW. Ik zie daar alleen niets of te weinig voor mijn gevoel over ondernemers staan, want ondernemers zijn nu nog aan het infuus van de overheid, maar wat gebeurt er als dat weg valt? Als je dan verder kijkt, dan zou dat voor onze gemeente bijvoorbeeld kunnen betekenen, dat er leegstand zou kunnen ontstaan in de winkelcentra. De sociale cohesie, we hebben het hier heel vaak gehad over levendige dorpskernen en dat soort zaken, dat we daar misschien al op kunnen voorsorteren of misschien wordt dat ook wel gedaan. Verder dacht ik nog: hoe zit het eigenlijk met debiteuren? We hebben een belastingcapaciteit, die wat hoger is dan gemiddeld in het land. Dat wil zeggen, dat de mensen die in Lansingerland wonen iets meer gemeentelijke belastingen betalen. Dat is natuurlijk een heel mooi verhaal, maar hoe zit dat dan? Betaalt iedereen wel? Betaalt iedereen op tijd? Is dat de reden, waarom je het pas in november dan kunt zien, zoals meneer Ammerlaan net zei? Zie je daar al een verschuiving in? Dat mensen later betalen of misschien minder. Ik kijk ook even in mijn aantekeningen of ik nog iets te melden heb. Nee, dat is voorlopig nog niet het geval. Dank u wel.

De heer Dieleman, CU: Ja, die 5 minuten heb ik zeker nodig. Wij hebben de jaarrekening natuurlijk op financiën doorgekeken, daar hebben we eigenlijk maar 1 opmerking over, namelijk dat het resultaat wel erg positief is en dat vind ik altijd heel gaaf, maar aan de andere kant: misschien hadden we dat iets beter in beeld moeten hebben bij de slotwijziging, zeker als we aan de vooravond staan van een kadernota, waarin we gaan bezuinigen, dan vind ik het altijd best spannend als er zo'n positieve jaarrekening aan zit te komen, terwijl we dat niet verwachtten. In hoeverre zijn we dan in control en moeten we inderdaad zo hard gaan bezuinigen als we de komende tijd moeten gaan doen? Want we zien eigenlijk ieder jaar, dat we bij de jaarrekening meer geld over houden dan we voorspeld hadden. Ik vind het altijd een beetje spannend en dat vonden we ook bij deze jaarrekening weer. Tot zover de financiën, want daarover zijn al een hoop andere dingen gezegd door fracties. Ik neem aan, dat de heer Van Santen en Philippons daar zo meteen ook nog wat aandacht aan gaan geven, hen kennende. Als CU hebben wij de jaarrekening vooral doorgekeken met de bril: wauw, wat gaaf, wat er allemaal is gebeurd in 2020. Daar willen we ook in deze bijdrage doorheen lopen. We willen door de jaarrekening heen lopen en een aantal punten aanhalen, waar wij heel trots op zijn, dat we die in 2020 hebben bereikt. En dat gaat over een heel bizar jaar. Waar we in 2020 met elkaar nog in de raadszaal begonnen en we wethouder Van den Beukel nog de hand mochten schudden toen hij net wethouder was geworden, viel dat al heel snel op. Want de coronacrisis veranderde het jaar compleet. In heel de jaarstukken zien we terug wat er allemaal is gebeurd om die coronacrisis zo goed en zo kwaad als dat kon in Lansingerland in goede banen te leiden. Daar ook een heel groot compliment naar alle medewerkers van onze gemeente organisatie, die zich daarvoor het afgelopen jaar zo hard voor ingezet hebben, want er is keihard gewerkt. Vanuit huis, dat is niet leuk, het is niet leuk om zo lang thuis te moeten werken en ontzettend knap dat al het werk is verzet in de coronacrisis, in het grootschalig testen in Lansingerland. We zijn heel erg blij met alles wat we voor elkaar hebben gebokst. Ook trouwens wat we als raad voor elkaar hebben gebokst, want ook voor ons was en is het wennen om digitaal te vergaderen. Hoewel ik er zeer naar uitzie om deze collega's

gewoon weer in real live te zien, ben ik er heel trots op hoe wij de omslag naar het digitaal werken hebben gemaakt. We zien in de jaarrekening van alles terug, wat we als gemeente hebben gedaan om de coronacrisis te beteugelen. Zo hebben we geen huur gevraagd aan verenigingen, of we hebben waar mogelijk een huurverlaging doorgevoerd. We zien een bibliotheek, die zeer creatief aan het werk is gegaan om ondanks de perioden waarin de bibliotheek regelmatig dicht moest, om toch bezig te blijven met verschillende activiteiten. We zien dat de gemeente belangrijke taken heeft opgepakt zoals de uitvoering van de TOZO regeling. We zien de inzet richting jongeren, waar een heleboel werk is gedaan, zoals Expeditie Lansingerland afgelopen zomer. Zo is er vanuit de gemeente een heleboel werk gedaan aan de coronacrisis, maar vooral ook door de vrijwilligers, die Lansingerland maken tot wat het is. Al die verenigingen, organisaties, gewoon mensen die hun buurman gingen helpen, die geen boodschappen kon doen. Dat compliment wil ik vooral maken aan onze samenleving, voor al het werk dat zij hebben gedaan om de coronacrisis te lijf te gaan. Dat even over het blokje corona. Een ander onderwerp, dat voor de CU altijd heel belangrijk is, is het sociaal domein. Ook daar hebben we gekeken naar hoe we ervoor staan. We zien uiteraard nog wel wat issues. Zo zien we helaas een stijging van het aantal meldingen van huiselijk geweld. Ook dat zal waarschijnlijk een corona-effect zijn. We zien helaas een flinke kostenstijging op WMO, de heer Ammerlaan refereerde er net ook al aan in zijn termijn. Maar we zien ook een heleboel dingen die goed zijn gegaan. Zo zien we dat we een gestage start hebben gemaakt met het werken met combinatiefunctionarissen. We zien een goede samenwerking met de adviesraad sociaal domein, waarover in de jaarstukken wordt gerapporteerd. We zien een team jeugd, dat ontzettend hard aan het werk is met een heel hoge productiviteit, waarbij wachtlijsten blijven bestaan voor specialistische jeugdhulp, maar waar echt slagen in worden gemaakt. We zijn gestart met praktijkondersteuners voor jeugd GGZ. Er zijn ontzettend veel schuldhulptrajecten afgerond. We zijn gestart met een coördinator eenzaamheid. Ieder jaar als we de jaarrekening lezen, zijn we weer blij verrast met al die dingen die zijn gebeurd. We zijn heel trots op wat we ook in het sociaal domein in 2020 weer voor elkaar hebben gekregen. Dat is natuurlijk niet alles wat we gedaan hebben. We hebben een huisvestingsplan voor primair onderwijs vast gesteld. In een heel andere hoek is de waardering voor de buitenruimte omhoog gegaan. Zijn we eindelijk tot ons nieuwe afvalbeleid gekomen, waar we ook in deze raad jarenlang met elkaar over gesproken hebben, maar het is er en we gaan aan de slag. We zijn blij met de keus, die we daar gemaakt hebben. We zien een heleboel terugkomen in de jaarrekening over wat we op het gebied van duurzaamheid hebben bereikt, van de wat grote dingen, zoals de voorbereiding van de RES tot hele kleine en praktische dingen, zoals 'tegel eruit, groen erin', een uitstekend initiatief. We zijn uitgeroepen tot de meest innovatieve glastuinbouwgemeente van deze wereld. Ik haalde dat even in de fractie aan en daar zeiden ze: ja, die 5 glastuinbouwgemeenten in Nederland. Ik zei: nee, de meest innovatieve glastuinbouwgemeente van de wereld. En daar mogen we echt met elkaar heel trots op zijn. Dat was eigenlijk ook het gevoel, dat bleef hangen toen wij de jaarstukken doorlezen. Ik heb nu een paar voorbeelden genoemd en ik ga ze niet allemaal voorlezen, want dan ga ik die 5 minuten niet redden. We zijn gewoon heel trots op de gemeente Lansingerland. We zijn trots op wat we in het jaar 2020 hebben gedaan. We zijn blij met wat we als gemeente hebben gedaan, we zijn blij met wat onze samenleving heeft gedaan en we zijn heel blij om als fractie van de CU hier in Lansingerland daar ons steentje aan bij te mogen dragen. We hopen dat we vanuit deze vipe, die we in de jaarrekening terug zien komen, ook in de komende tijd weer verder gaan. Dank u wel. De voorzitter: Krap 6 minuten, maar met uw prachtige verhaal vond ik dat niet erg.

De heer Weerheijm, D66: Ik zal het kort houden, zodat meneer Dieleman mijn ene minuut kan lenen. Ik denk dat de opsomming van de heer Dieleman mooi samenvat wat er het afgelopen jaar allemaal wel is gelukt. Ik beperk mij in mijn bijdrage niet zozeer tot alles wat gelukt is, dat is ook belangrijk, dat het genoemd wordt, maar het ook over dingen die misschien wat minder gaan of waar we vragen over hebben. Allereerst dank voor de heldere stukken. Zoals ieder jaar is het ontzettend veel werk om dat helemaal op te stellen. Het is dan fijn dat je de gegevens toch op die tweehonderdveel pagina's hebt staan, daar zijn we heel erg blij mee. Voor D66 laten de jaarstukken van 2020 een beetje een dubbel beeld zien. Aan de ene kant zijn we natuurlijk heel erg blij met wat er allemaal wel gebeurd, maar aan de andere kant zien we ook, dat het een raar en bewogen jaar was, waardoor we niet hebben kunnen doen wat we hadden willen doen van tevoren. Hetzelfde geldt ook voor het initiële resultaat, dat we zien. Aan de ene kant zien we een positief eindresultaat, een flink ruim overschot, zoals de heer Dieleman net ook al aangaf. Aan de andere kant zien we dat dat ook een gevolg is van de zaken die zijn uitgesteld. Hogere OZB-inkomsten is een gevolg van lastenverzwaring en dergelijke en dat er ook een aantal flinke deuken in de begroting zijn geslagen, waardoor de kosten in het sociaal domein flink zijn gestegen. Al met al is 2020 een bewogen jaar. Ik denk dat we dat eerder hadden kunnen vaststellen, maar dat blijkt toch maar weer eens uit de jaarstukken. Laten we hopen dat 2021 een wat beter jaar gaat worden. We zijn inmiddels bijna over de helft. Met wat meer vaccinaties hopen we natuurlijk dat we volgend jaar gewoon weer in de raadszaal zitten en dat we dan een iets gewoner jaar achter de rug hebben. Dan nog een paar inhoudelijke punten, die ons opvielen. Allereerst in het sociaal domein. We hebben het al vaker gehad over de kosten die stijgen in het domein jeugd, maar als je kijkt naar de

cijfers is het wel heftig, dat je ziet dat de wachttijden begroot 15 weken, dan komt het uit op 35 weken (...), het is in ieder geval een flinke verdubbeling van de tijd, die begroot stond voor het contact en het maken van afspraken. Dat is natuurlijk wel heel erg zorgelijk, dat is al vaker aangekaart, niet in deze commissie, maar in de commissie samenleving. Dat is toch wel iets waar we ons zorgen over maken. Er moeten geen illusies zijn, dat ook met de uitkomst van arbitragezaken en mogelijkheden er meer geld uit moet voor jeugd, dat het daarmee opgelost is. Daar blijft de zorg ook wel mee zitten. Daarnaast nog een stukje over het domein bestuur en dienstverlening. Wij juichen de aandacht voor digitalisering heel er aan, zeker na dit coronajaar denk ik dat er ook geen weg terug meer is, die digitale weer terug naar fysieke dienstverlening. Ik denk dat we er blij mee kunnen zijn, omdat we het allemaal wat gestroomlijnder en makkelijker en toegankelijker maken. Daarom leek het ons wel handig om een aantal indicatoren op te nemen in het vervolg, waarmee we onze eigen prestaties op het gebied van digitale dienstverlening wat beter in kaart kunnen brengen. Het is natuurlijk heel erg fijn, dat we daarop sturen, maar het zou zijn als we daarover iets in kaart kunnen brengen. Ik heb zelf niet heel concrete ideeën over hoe we dat zouden kunnen doen, maar ik denk dat we met een beetje kritisch denken wel een aantal indicatoren voor zouden kunnen bedenken. Dan nog een vraag over afval, dat is iets waar ik ieder jaar op terug kom. Het is natuurlijk heel fijn, dat we echt aan de slag zijn gegaan het afgelopen jaar met het afvalbeleid. Toch een dingetje, dat ik zo snel niet kon vinden in de jaarstukken: hoe het scheidingspercentage zich het afgelopen jaar heeft ontwikkeld. Het is misschien een beetje technisch, maar het is toch altijd fijn om dat ieder jaar even bij te houden. Tot slot nog een kleine reflectie op de lokale lasten. Ik gaf het net al even aan. Een deel van het positieve resultaat komt voort uit de net al genoemde extra opbrengsten uit de OZB. Aan de ene kant natuurlijk een fijne financiële meevaller, maar het is in feite een lastenverzwaring, die gedragen wordt door onze inwoners. De WOZ-waarden in vergelijking met onze buurgemeenten, zoals we kunnen zien in de jaarstukken, is gewoon ontzettend hoog in deze gemeente. Dat is natuurlijk heel fijn als je je huis verkoopt tegen een mooie prijs, dat je er iets moois voor terug kan vinden, maar aan de andere kant betekent het ook gewoon, dat er heel veel inwoners zitten opgezaald met een hoge OZB, waardoor de lokale lasten alleen maar stijgen, wat toch heel erg frustrerend is voor veel inwoners. Hier wil ik het voor de eerste termijn bij laten.

De heer Ruijtenberg, GL: Ik weet eigenlijk niet wat ik na de twee voorgaande sprekers nog zou moeten toevoegen. De voorzitter: Niks. De heer Ruijtenberg: Daar komt het wel een heel klein beetje op neer. Ik wil ook mevrouw Van Olst natuurlijk niet onderschatten met de vragen die zij gesteld heeft. Anders dan zij stelt, ben ik wel optimistisch en denk ik dat Nederland, en nu ga ik iemand citeren wat ik eigenlijk nooit doe, dus let op VVD'ers: Nederland is een heel gaaf land. En Lansingerland is een heel gave gemeente. Maar dat heeft de heer Dieleman veel beter gezegd dan dat ik het gezegd heb. Ik denk dat wij goed door deze coronacrisis heen gekomen zijn als land. Ik denk dat wij als gemeente goed door deze coronacrisis gegaan zijn. Er is een positief saldo. De algemene reserve is goed. Als ik kijk naar het weerstandsvermogen, dat ook op 1.6 staat. Ik denk dat het gewoon goed is. Ik denk dat we uiteindelijk krachtiger uit deze situatie gekomen zijn. Immers, alles wat je niet doodt, maak je sterker. Ook wij zijn hier sterk uit gekomen. Ik zal geen tweede termijn nodig hebben. Ik het hierbij laten. Alles is al gezegd. Complimenten voor het college. Complimenten in deze voor de ambtenaren. Complimenten, zoals de heer Dieleman ook zei, voor onszelf, we hebben dit toch met zijn allen gedaan. In de richting van de heer Weerheijm zeg ik: ik denk dat wij na het zomerreces weer bij elkaar zitten. Dank u wel.

De heer Azzouzi, PvdA: Ik ga er wat uitgebreider op in. We bedanken het college en de organisatie als eerste voor de stukken. De jaarstukken zijn helder en goed leesbaar. Complimenten voor de organisatie. Mooie bestuurlijke samenvatting. Nu de inhoud. In tegenstelling tot het college en een aantal fracties is de fractie van de PvdA minder blij met het positieve resultaat van de jaarstukken 2020. Het lijstje van successen van de heer Dieleman is mooi, maar een positief resultaat betekent in feite dat we een aantal dingen niet gedaan hebben of niet gerealiseerd voor onze inwoners. Je zou bijna zeggen, dat dit het gevolg is van de coronacrisis, maar ik heb de jaarstukken van voorgaande jaren doorgenomen en ik kwam tot dezelfde conclusie. En ja, een positief resultaat, dat klinkt raar, gelet op de tekorten, die we in de komende jaren hebben in de bijbehorende bezuinigingsvoorstellen. Eerlijkheidshalve zijn we niet uniek in deze, maar dat vinden wij geen argument. Volgens mij moeten we bij de behandeling van de kadernota en de begroting extra aandacht hieraan besteden. Er is veel gevraagd, maar wij hebben maar 2 vragen aan de portefeuillehouder. De eerste vraag gaat over de overschrijding van de apparaatlasten van € 8,5ton. Kan de wethouder dit toelichten? Is dit incidenteel of structureel? Heeft dit ook een relatie met de uitbreiding van het ambtelijk apparaat vanaf 2021, wat terugkomt in de kadernota? De tweede vraag gaat over de investeringen. Bij de lijst investeringen zien we een aantal investeringskredieten, die afgesloten worden. In totaal een investeringsomvang van € 8mln. Dit sluit niet met de bijbehorende vrijval kapitaallasten, die in de kadernota gepresenteerd worden. Kan de wethouder dit toelichten? Dat was hem.

De heer Philippens, L3B: In tegenstelling tot vorige spreker ben ik wel blij met het positieve resultaat (...) ik begrijp het ook wel en ik sluit me aan bij de woorden van de heer Dieleman. Grote wijzigingen in rapportages, die elkaar opvolgen, tussen 3 maanden. De vraag is: zijn we nog steeds scherp aan de wind, zijn we in control? Dat geldt had je ook voor iets anders in kunnen zetten. Maar dat even terzijde. In het algemeen zijn wij als partij zeer tevreden over de jaarstukken. Het werd al benoemd: een moeilijke context, corona, daar ga ik niet verder over uitweiden. Ik ben het met veel sprekers eens, dat we heel veel belangrijke zaken hebben bereikt of doorgezet. De heer Dieleman gaf een heel mooie opsomming, die ga ik niet herhalen, dat kan ik ook niet zo goed als hij het heeft gedaan, dus ik sluit me zeer aan bij de woorden, die hij daarop gezegd heeft. Ook op de managementrapportage van het college, waarin veel van die punten ook terug zijn gekomen. Ergens vind ik het wel een moeilijk jaarstuk om naar te kijken in het kader van de kadernota, want ik zie nu heel veel dingen die we in 2020 nog gedaan hebben, heel mooi, maar waar we in de kadernota 2022 misschien op moeten gaan bezuinigen. Maar we pakken het positief: mooi, dat we dit in 2020 wel allemaal hebben kunnen doen. Mevrouw Van Olst gaf al aan: een positief resultaat, de kengetallen zijn verbeterd, een tevreden BAC, dat heeft voor mij ook altijd grote waarde. Dus goede stukken, waarin ik een financieel gezonde gemeente zie. Ik zal nog even een aantal onderwerpen afdaan met wat vragen en opmerkingen. Voor de portefeuillehouder openbare orde en veiligheid: daar zien we een aantal nieuwe kengetallen verschijnen op ondermijning. Daar zijn we heel erg blij mee. Echter, we zien de kengetallen die er al stonden over het convenant veilige school en met buurttoezicht, die zien we wat terug lopen. Mijn vraag is: heeft daar een verschuiving in plaats gevonden? Of wordt dat weer en en? En is dit een gevolg van corona? Daar zou ik graag nog een antwoord op willen. Voor cultuur, sport en onderwijs is bij onze fractie de vraag of er een mogelijkheid is om een overzicht te krijgen van de tarieven cultuur, binnen- en buitensport inclusief een landelijke en regionale vergelijking. Ik ben benieuwd of dat kan. Het tweede punt daarop is even een checkvraag voor de wethouder. We hebben de verhuur van de velden voor de buitensport. Daar is een rijksbijdrage voor van € 90mln, voor de misgelopen huurinkomsten bij de zomerrapportage was het onduidelijk hoe die verdeeld werd. Ik zie die nu staan bij de lasten crisisreserve, daar zie ik hem zowel positief al negatief staan, dus ik ga ervan uit, dat dat de rijksbijdrage is geweest en dat we volledige dekking hebben gekregen van het rijk, maar graag even een bevestiging daarop. Op het sociaal domein, het beleidsveld participatie even de diepte in. Daar staat een aantal zinnen, dat ons opviel. Vanuit handhaving en toezicht zetten we circa 125 quick scans in om onterechte verstrekkingen van bijstandsuitkeringen tegen te gaan. Hiermee voorkwamen we de instroom van 55 uitkeringen in 2020. Vooral die laatste zin vonden wij wat vreemd, want volgens mij willen we als Lansingerland dit soort zaken niet voorkomen, maar we willen ervoor zorgen dat dit soort uitkeringen bij de juiste mensen terecht komen. Ik ga er even van uit, dat het college dat ook zo ziet, maar graag een bevestiging daarop. Als laatste pak ik hem nog even op duurzaamheid, als het nog mag. We hadden daar een aantal plannen op, bijvoorbeeld met de gasvrije wijken. Daar zien we vooralsnog dat nul van de 3 plannen gerealiseerd zijn. Eén van de drie is schoolpleinen klimaatadaptief. 66% van de laadpalen en 53% van de zonnepanelen. Daar was nog even het moment: dreigt het spaak te lopen op die verduurzaming. Ik zoek graag wat meer verduidelijking waarom dat toch wat beperkt gerealiseerd is geworden. Is dat echt puur corona? Pakken we dit ook wat steviger aan, bijvoorbeeld met professionalisering projectmatig werken? Daar zou ik ook graag nog wat duiding over willen. Daar wil ik het bij laten. Dank u wel.

De heer Van Santen, VVD: Jaarstukken 2020. Dank voor het opstellen. Het is een lijvig boekwerk, 230 pagina's ofzo, dat is niet niks. En wellicht de laatste keer dat dit college zich verantwoord over het vorige jaar, wie weet. Ja, het is een bijzonder jaar en mijn waardering voor de inbreng van de heer Dieleman, die dat prachtig opsomde. Ik zag menig raadslid en ook de wethouder daarvan glimmen, dus dank voor deze terugblik. Kijk ik ernaar, dan zie ik in elk geval twee bijzondere dingen. Dat is aan de ene kant natuurlijk corona en aan de andere kant zie ik ook de verkoop Eneco, dat financieel het e.e.a. gedaan heeft. Dat zijn twee belangrijke punten. Ondanks corona is er toch 7 hectare bouwgrond verkocht. Blijkbaar kijken ondernemers daar doorheen en ze kijken vooruit, want het gaat verder. Wat mij opviel en daar heb ik gemengde gevoelens bij, dat er 125 scans zijn gedaan op aanvragen van bijstandsuitkeringen en dat er 55 ten onrechte zijn gebleken. Aan de ene kant: goed dat dat gescand wordt en gecontroleerd wordt. Aan de andere kant: wat een hoog percentage. Ik zou zeggen: ga daarmee door en probeer daar iets aan te doen, dat dat op deze manier niet gebeurt. Positief vind ik ook: meer dan 500 woningen. In deze commissie of raad is er een partij, die vaak zegt: wanneer gebeurt er nou eens wat? Nou, meer dan 500 is een prestatie van formaat. Kijk ik dan financieel: schulden wederom gedaald. De vierde keer dat ik jaarstukken behandel en elk jaar dalen de schulden. Fantastisch om te zien, dat maakt ons uiteindelijk financieel veerkrachtig naar de toekomst toe. Over het resultaat heeft een aantal mensen wat gezegd. Ik houd het er maar even op, dat er € 1,5mln overgehouden is, omdat er overgeheveld wordt naar 2021. Dat gaat naar de algemene reserve, die vervolgens € 30mln daalt. Laten we dan vooral kijken naar het weerstandratio. We hebben daar een doelstelling op gezet van 1,7. Daar zijn we nog niet. Wat dat aangaat, zullen we als VVD wel alert blijven m.b.t. investeringen en onttrekkingen uit die algemene reserve, maar we gaan de goede kant op, we zijn er bijna. U kunt alvast

noteren, dat wij ons kunnen vinden in de voorgestelde beslissingen. Dan heb ik nog enkele vragen. Als het voorstel van het college is, gisterenavond is dat behandeld, maar ik heb het nog niet terug kunnen zien, over Wilderszijde, maar als het voorstel van het college door zou gaan over Wilderszijde, dan is het begrote tekort lager dan nu in het weerstandsvermogen is opgenomen. Klopt het dan dat het voorstel van het college pas invloed heeft op dat ratio van het weerstandsvermogen of zijn we dan direct al aan de doelstelling van 1,7? Dat was mijn eerste vraag. De accountant heeft ook een aantal bevindingen en aanbevelingen. Kennelijk heeft u daarop gereageerd en ik ga er maar van uit, dat u heeft gezegd, dat u die aanbevelingen opvolgt. Mocht dat niet zo zijn, dan hoor ik het ook graag als reactie. Meneer Philippens haalde het al even aan: de nieuwe kengetallen op ondermijning. Fijn dat die opgenomen zijn. Ik schrik wel van een aantal van dat soort getallen. 72 controles in panden, 18 sluitingen. Dat zijn nogal getallen waaruit in elk geval blijkt, dat het goed is dat we daarin investeren, in ondermijning. Mijn vraag aan de wethouder is: gaan we daar ook een soort begrote kengetallen van krijgen? Nu staan er nog nulletjes, dat is logisch, want het is de eerste keer, maar gaat u ook voor de volgende ronde daar een verwachting in schetsen? Dan de rotondes, die zijn er gekomen, ook wel fijn. Voor mijn gevoel is het een stuk veiliger. Het heet ook 'veilige rotondes' in de jaarstukken. Alleen lees ik dan weer niet hoeveel veiliger, daar is het uiteindelijk om te doen, om de rotondes zelf. Vraag aan de wethouder: heeft hij daar kijk op? Zo niet, zou hij daar dan de volgende keer iets over kunnen vermelden? Het zelfde geldt voor het duurzaamheidsfonds. Er staat: dat hebben we gestart. Maar vervolgens zie ik niet zoveel van wat er dan gebeurd is. Alleen het starten is prima als initiatief, maar ik zou ook graag zien wat ermee is gebeurd. Dan tot slot iets waar ik altijd bij stil sta bij dit soort onderwerpen, dat zijn de woonlasten. De heer Weerheijm zei er ook al iets over, dat het toch jammer is dat die omhoog zijn gegaan. Of in elk geval als opbrengst omhoog zijn gegaan. Ik constateer in elk geval dat die 14% hoger zijn dan landelijk gemiddeld. En dat de OZB aanslag bij ons 18% hoger is dan landelijk gemiddeld. Dus dat is een hogere belasting voor een gezin in Lansingerland. Die heeft dan een hogere WOZ-waarde, wat niet alles zegt over de portemonnee. Hoewel aan de andere kant de financiële kengetallen zo positief zijn voor onze gemeente. We geven allemaal aan, dat we er financieel goed voor staan, maar daar profiteren onze burgers dus kennelijk niet van. Mijn vraag aan de wethouder is: als we € 376.000 extra OZB hebben ontvangen in 2020, we zien wellicht een verhoging aankomen op woningen van enkele tonnen, dan komt dat een beetje bij elkaar in de buurt: is het mogelijk, technisch in elk geval, om een eenmalige teruggave te doen aan onze inwoners van teveel ontvangen OZB? Dat zou goed zijn voor onze inwoners.

De voorzitter: Er zijn vragen gesteld aan alle portefeuillehouders.

Beantwoording college

Wethouder Van den Beukel: Dank aan de raadsleden voor hun inbreng en de vele vragen. Ik heb geprobeerd driftig mee te schrijven, de collega's ook, ik hoop dat ik niets mis. Ik doe even een oortje in, zodat ik wat beter te verstaan ben. We hopen dat het na de zomer klaar is met dat soort problemen. De resultaten, zoals beschreven door diverse raadsleden, zijn natuurlijk in eerste instantie inhoudelijk voor de samenleving. Vervolgens hebben ze een financiële vertaalslag gekregen en dat ziet u ook in het document. Maar het zijn nadrukkelijk jaarstukken, waarin staat hoe onze overheid, de overheid van alle Lansingerlanders, heeft gepresteerd. Het is mooi, dat de aandacht van uw raad verdeeld is over en de inhoud en de financiën, want ze hebben wel alles met elkaar te maken. Ik ben het met iedereen eens, die zegt: Lansingerland is een financieel gezonde gemeente. Dat is mooi. Dat is lang geleden anders geweest. Maar dat het nu zo breed het sentiment is, de analyse ook eigenlijk wel, het is niet alleen gevoel, het is ook analyse, van de raad, van links tot rechts, van voor tot achter, en van het college, ja, dat vind ik heel mooi. Dat is een situatie die heel veel gemeenten, dan hoef ik niet heel ver te kijken, je kan naar het noorden gaan, naar een buurgemeente, die in heel veel gemeenten echt anders is. Dus dat is mooi. En dat is een situatie met onzekerheid, die diverse fracties ook noemen. De één is wat optimistischer, de ander is wat pessimistischer, maar met de onzekerheid die er is, is dat toch wel een fijne constatering in deze fase van de coronacrisis, die hopelijk aan het voorbijgaan is. Tegelijkertijd, de resultaten zijn mooi, maar de problemen zijn er ook. Dat is een lastig verhaal, maar het is een verhaal dat uit te leggen is en wat u ongetwijfeld doet richting uw achterban. Wat ik ook doe en waar ik het podium nog een keer voor wil benutten, omdat het belangrijk is om te constateren, dat enerzijds we meevallers hebben, de kosten van bouwprojecten vallen mee het afgelopen jaar. Dat scheelt miljoenen. Iedereen die zegt: kun je dat niet voorkomen door scherper te begroten? Nee, dat valt dus toch niet te voorkomen. Dat zijn inschattingen over hoe de bouwkosten zich ontwikkelen. We hebben heel veel bouwprojecten, als dat een paar procent mee valt en dat doet het, hebben we net in de MPG gezien, we hadden gedacht 3% en het is 1% geworden, dan scheelt dat heel veel miljoenen, omdat we nu eenmaal een grote begroting hebben en ook een ontwikkelgemeente zijn. Dus dat positieve saldo is o.a. daaruit vrij eenvoudig te verklaren. Ook de opbrengsten zijn mee gevallen, die vrije kavels onder andere. Dat gaat natuurlijk door het dak op dit moment. Dat is ook iets waar de gemeente nu de vruchten van plukt. Wat ook heel snel kan veranderen op het moment dat de woningmarkt in elkaar zou zakken en we weten

historisch dat dat af en toe gebeurt. Dus wat dat betreft bieden de resultaten helemaal geen garantie voor de toekomst. Niettemin: we hebben inderdaad een overschot. Iedereen die dat zegt heeft gelijk. Tegelijkertijd zien we natuurlijk, dat we enerzijds te maken hebben met geen Eneco-dividend meer, nauwelijks Stedin-dividend meer en met sterk oplopende kosten in het sociaal domein, jeugdzorg, WMO. Collega Van Tatenhove kan dat veel beter duiden dan ik het kan, maar de situatie maakt natuurlijk, dat er wel spanning zit op onze structurele begroting. We hebben, laten we de metafoor nemen van mijn buurvrouw en van mijzelf. Ik heb een hele mooie spaarrekening, die heb ik niet, maar stel dat ik hem had, ik heb heel veel geld op mijn spaarrekening, maar elke maand heb ik zoveel vaste lasten en uitgaven, dat mijn inkomen daar niet tegenop weegt. Heb ik dan een probleem, ja of nee? Je bent heel rijk en toch heb je een probleem. Ik denk dat iedereen dat kan uitleggen en begrijpen, voor zichzelf maar ook voor zijn burens en de mensen verderop in de straat, maar dat is de situatie van Lansingerland. We hebben een goedgevulde bankrekening, alleen het is belangrijk en niet alleen inhoudelijk belangrijk maar ook noodzakelijk richting onze toezichthouder om ervoor te zorgen, dat je inkomsten en uitgaven jaarlijks met elkaar in balans zijn. Die raken uit balans. Bij de kadernota zullen we het daar nader over hebben. Maar dat is wel een situatie die zich hier aftekent in deze jaarstukken en die reëel is, ondanks de gezonde situatie, die er in de gemeente Lansingerland is. We putten hoop uit de arbitragezaak die genoemd. Voor wie het niet heeft gevolgd: er is onenigheid tussen rijk en gemeenten over de middelen die nodig zijn voor goede jeugdzorg. Er is nu eindelijk een knoop doorgemaakt en gezegd: er is € 1,7 mld te weinig en dat wordt onderkend. De arbitragecommissie tussen rijk en gemeenten heeft ook gezegd: dat klopt. Dat krijgen we nu ongeveer incidenteel, maar dat moet natuurlijk structureel worden. Op het moment dat het structureel wordt, dan verandert de situatie significant. Dan komt er plotseling structureel meer geld naar onze gemeente. Als hetzelfde gebeurt voor de WMO en hetzelfde gebeurt voor klimaatbeleid, waar we ook te weinig geld voor krijgen van de overheid enzovoorts, dan komen we in een nieuwe situatie. Dus met die arbitragezaak van de jeugd heb ik wel hoop, heeft het college wel hoop, dat uiteindelijk het rijk bij zinnen zal komen en zal onderkennen, dat het gemeentefonds gewoon omhoog moet. En ook dat het een beetje anders verdeeld moet worden. Ook dat is nog wel iets wat ons een beetje dwars zit of ons een beetje steekt, dat er eigenlijk gemeenten zijn die te weinig geld krijgen uit het gemeentefonds, als je kijkt naar de criteria worden gesteld, de lasten die gemeenten hebben, en de gemeenten die teveel krijgen. Objectief beschouwd krijgt Lansingerland relatief te weinig. Op het moment dat de herverdeling van het gemeentefonds door zou gaan, dat is niet besloten, maar het zit eraan te komen, ook dan verandert de situatie voor Lansingerland een beetje. Maar tot die tijd hebben we op onze zaak te letten en moeten we dus de toring naar de nering zetten. Bij de kaderbrief spreken we er nader over. Er zijn veel inhoudelijke vragen gesteld, waarvan sommige heel technisch, daarvan hoop ik dat die op een ander moment kunnen worden afgedaan, maar ik snap dat in een aanloop naar een debat dat soort dingen soms oppoppen, dus ik probeer ze nu van een goed antwoord te voorzien. Een heel aantal vragen is ook echt specifiek gericht op de collega's, dus daar zullen ze ongetwijfeld hun vinger over opsteken, zoals als het gaat om de kengetallen veiligheid, die horen gewoon bij onze burgemeester. Laat ik even beginnen bij het begin in de volgorde van de fracties, die hebben ingesproken. De fractie van het Christen Democratisch Appel heeft gezegd: klopt het dat slechts € 127.000 is terugontvangen van het rijk als het gaat om die coronamaatregelen. Ja en nee, € 127.000 is ontvangen, dat blijkt uit het staatje in de jaarrekening op deze manier specifiek geormerkt, maar het overige is ontvangen via een algemene uitkering. Dus het is een beetje techniek waarom hier maar € 127.000 staat, maar feitelijk is het meer, namelijk € 1,2 mln indicatief. De vraag van meneer Ammerlaan: hoe kan het nou dat je zoveel OZB hebt ontvangen? We hebben heus niet de ambitie, niemand in dit huis, om meer binnen te halen, dan we begroten en toch gebeurt dat, hoe kan dat nou? We hebben best een professionele club voor onze belastinginning, de SVHW. Die begroot dat op een goede manier, die krijgt er ook lof voor van de landelijke keuringsinstantie voor belastinginners. Ze worden elk jaar tegen het licht gehouden of ze hun taxatie bijvoorbeeld netjes en goed doen. Toch is het zo, dat uiteindelijk in het derde en vierde kwartaal een aantal belastingaanslagen wordt opgelegd waar in het eerste en tweede kwartaal geen rekening werd gehouden, in de zin dat de waarde die op dat moment geldig zou zijn eerder niet op die manier bekend was. Dat zorgt er toch voor, dat aan het eind van het jaar een meevaller ontstaat. Is dat te vermijden? Ik vrees van niet, meneer Ammerlaan. Is het wenselijk? Nee, zeker niet. Dus waar mogelijk sturen we er natuurlijk op dat we uiteindelijk exact evenveel binnen krijgen als we begroten, maar soms lukt dat niet. Soms valt het lager uit, soms valt het hoger uit. Dan kom ik meteen op het punt van mevrouw Van Heusen, nee, ze schudt haar hoofd, dan was het waarschijnlijk mevrouw Van Olst, over dubieuze debiteuren. Hebben we nou te maken met te lage opbrengsten? Moeten we rekening houden met het feit dat mensen de belasting niet zouden kunnen betalen? Daar is specifiek naar gekeken door de accountant en het lijkt erop, dat we onze post dubieuze debiteuren niet hoeven bij te stellen, dus dat is een meevaller. De fractie van het CDA vroeg verder naar: was het niet eerder bekend, die bijstellingen op het vlak van de WMO en de jeugd? Daar wil je natuurlijk ook gewoon op nul uit komen, dat je begroting aansluit bij je realisatie. Toch is het zo helaas, collega Van Tatenhove kan dat nog inhoudelijker duiden, dat als het gaat om jeugd en WMO, dat er een na-ijl effect is. De slotwijziging klinkt als: helemaal aan het eind van het jaar. Maar feitelijk is de

peildatum ervoor september. Dat is niet december, dus er volgen nog facturen nadien van de aanbieders van WMO. Ook het verzilveringspercentage, zoals we dat noemen, een inschatting. Dat is een inschatting die nooit accuraat is omdat het nooit 100% is, altijd naar beste eer en geweten, maar de WMO ontwikkelt zich heel snel, zoals u weet. Er komt steeds meer vraag op ons af, dus die getallen bieden weinig garantie voor de toekomst. Hetzelfde geldt voor de jeugdzorgaanbieders. Na september is nog een heel stuk facturatie te doen en dan blijkt daaruit, dat die vraag zich anders heeft ontwikkeld dan was gedacht. Daar zit natuurlijk wel een heel proces op, om dat beter te krijgen. De monitoring daarvan wordt steeds sterker en we maken ook gebruik van een model van de VNG om die voorspelling van met name de WMO wat beter te gaan doen. Want ook hier moeten we naar nul, maar dit was helaas niet te vermijden. De fractie van de CU heeft een heel mooi exposé gegeven van de resultaten. Dat hebben we als college ook zelf geprobeerd te doen in onze managementsamenvatting, om te duiden dat we op ondermijning, jeugd, woningen, bedrijven, op alle fronten hebben geprobeerd te blijven presteren ondanks die moeilijke situatie. Op veel fronten is dat gelukt, daar zijn we ook trots op, maar op sommige vlakken is het niet gelukt. We hebben geprobeerd op een zo goed mogelijke manier met u te communiceren en dat heeft geleid tot uitstel op diverse fronten. Een enkel voorbeeld werd genoemd door de woordvoerder van de VVD, het deed me veel plezier dat te vernemen uit zijn mond, dat bijvoorbeeld op het plan van aardgasvrije wijken, als ik het wel heb van hem, dat daar niet 3 plannen zijn gerealiseerd, nee, het projectplan aardgasvrije wijken is later opgeleverd dan gehoopt en dat is met name te herleiden tot de coronadrukke. Dus dat gebeurt af en toe en dat is vervelend. Verder overigens op dat vlak, om bij duurzaamheid te blijven: inderdaad is het zo, dat het instellen van een duurzaamheidsfonds in zichzelf natuurlijk niet zo erg interessant is. Het gaat om de benutting daarvan. Worden er leningen verstrekt en zo ja, worden die leningen dan ook verstrekt voor de goede doelen? Daar komen we over te spreken in de kwartaalrapportage, die we maken over duurzaamheid. De eerste leningen zijn verstrekt, kan ik u vertellen. Hoeveel het er op dit moment zijn, daarover laat ik u even in spanning tot de eerste kwartaalrapportage. Terug naar de fractie van de CU, die had geen specifieke vragen, dus ik ga naar de fractie van WIJ. Er was een opmerkende vraag over de risicoparagraaf, over o.a. ondernemers, die zouden kunnen gaan omvallen. Dat is inderdaad een landelijk debat, dat speelt: dat worden zombie-bedrijven genoemd, die straks massaal gaan omvallen als het subsidie-infuus eruit wordt gehaald. Dat volgen we met zorg en met aandacht. Ik meen dat collega Arends druk doende is met een nieuwe strategie op de winkelcentra om daarop te acteren. Dat heeft een beetje te maken met corona, maar een beetje ook niet. Misschien dat collega Arends daar iets over kan aanvullen. De fractie D66 vroeg naar KPI's over digitalisering, digitale dienstverlening. Die laat ik graag even voor rekening van collega Fortuyn. Ook het scheidingspercentage, dat ging over afvalscheiding, denk ik, niet over scheidingen, daar zou je ook KPI's op kunnen stellen, maar dat is iets minder in handen van de gemeente, ook dat laat ik graag even aan collega Fortuyn. De fractie van GL had niets dan complimenten, waarvoor dank, die zal ik doorsturen naar de ambtelijke medewerkers. De fractie van de PvdA vond het allereerst een goed leesbaar stuk. Daar was ik wel blij mee, om dat gehoord te hebben. Niet alleen van hem, maar ook van anderen, omdat het echt de intentie is om die stukken, die PC stukken, steeds te verbeteren. Ik hoor het dus met genoegen. De jaarstukken zijn buitengewoon omvangrijk, 25 bladzijden meer, dat zijn er natuurlijk gewoon heel veel te veel, maar soms is het nodig. Als het per saldo als goed leesbaar wordt ervaren door u, want we schrijven ze voor u en ook voor andere belangstellenden, maar met name voor u, dan is dat heel plezierig. Een vraag van de PvdA was: hoe zit het nou met die apparaat lasten, die overschrijding, is het nou incidenteel, is het nou structureel? Dat heeft met name te maken, meneer Azzouzi, met een boekingsfout, zou je het kunnen noemen. Of een nieuwe inschatting. De teammanagers, om het heel concreet te maken, werden in eerste instantie gezien als gewoon toerekenbaar aan de operatie. Bij nader inzien moeten ze eigenlijk worden beschouwd als overhead. Dus de lasten, die eerst werden geboekt op de beleidsvelden, worden nu toch geboekt op overhead. Maar onder aan de streep maakt het geen verschil, want of nou het één wordt geboekt of het andere wordt geboekt, die mensen zijn er en die doen hun zegenrijke werk. Maar in die zin is het structureel, alleen structureel nul, omdat bij het één weg gaat en bij het ander erbij komt. Dan een aansluiting van €1,8mln kapitaallasten, die vond ik wat moeilijk te volgen, dus wanneer van belang, dat verzoek ik u die even te herhalen, dan ga ik proberen in de tweede termijn daar een antwoord op te geven. De fractie L3B had specifieke vragen over openbare orde en veiligheid, die ik voor collega Van de Stadt laat. Ook over cultuur en sport, naar collega Van Tatenhove. De vragen over het voorkomen van uitkeringen zijn voor collega Arends. Daar wil ik het bij laten. Nog los van het feit, dat de heer Philippens terecht markeerde: een financieel gezonde gemeente. Dat is inderdaad de situatie. Dan tot slot had de Volkspartij voor Vrijheid en Democratie naast een opmerking over duurzaamheid ook nog een vraag over Wilderszijde. Als nu het collegevoorstel aangenomen wordt, en dat zou zomaar kunnen, is mijn stellige verwachting en ook mijn hoop, wat doet dat dan met de weerstandratio? Die kan nog gunstiger uitvallen. Dat klopt. Maar (...) in goed Nederlands, aan het eind van het jaar pas wordt het bestemmingsplan vast gesteld, daarmee de financieel economische haalbaarheid bepaald en ook de grondexploitatie geopend. Tussen nu en dan zit nog een heel aantal maanden, dus ik wil daar eigenlijk niet teveel op vooruit lopen, met uw welnemen. Zoals het er nu naar uit ziet, lijkt het of die voorziening wat lager kan uitvallen, maar laten

we daar niet al teveel op vooruit lopen. Het zal een voorstel zijn in de tussentijd, tussen het moment van de jaarrekening, die ziet op het afgelopen kalenderjaar, waarin dingen gebeuren, die in het lopende jaar zomaar een effect zouden kunnen hebben op de weerstandsratio. Tot slot de vraag over de overschrijding OZB. Ik heb er al iets over gezegd richting de heer Ammerlaan, nu even richting de heer Van Santen. Technisch is het wellicht mogelijk om een eenmalige teruggave te doen van de OZB, mits je in je besluit heel duidelijk maakt, dat het eenmalig is, dus geen structurele verlaging is. Maar dat vergt ook wel overleg met de provincie, hoe zij dat dan typeren, of die OZB dan nog volledig structureel is zonder die teruggaaf. Ingewikkelde materie, maar subsidies aan inwoners, waar het op neer zou kunnen komen, kun je natuurlijk geven, los even van het feit, dat een overschrijding van de OZB inkomsten natuurlijk niet perse te relateren is aan de OZB van woningeigenaren, maar ook te maken kan hebben met niet-woningen. Tot zover wat mij betreft. De collega's kunnen mij, in de volgorde die u wenst, mij aanvullen.

Wethouder Fortuyn: Er zijn nog een paar vragen over gebleven. De heer Weerheijm had een vraag over afvalscheiding. Dat staat er niet specifiek in. Er staat wel in, dat de GFT van 3% naar 8% is gestegen. Dus dat staat er wel als kengetal in. Ik heb even navraag gedaan, want ik moest het in alle eerlijkheid even navragen, maar de verwachtingen die wij zelf hadden komen wel uit, dat is dat ongeveer het afvalscheidingspercentage gelijk is gebleven. Echter, we worden wel geconfronteerd met echt vele malen meer kilo's met name op het afvalbrengstation. De opruimwoede, die door corona tot stand is gekomen. Tegelijkertijd helpt het thuiswerken niet het afval te verminderen. Maar of je het nou op je werk achterlaat of thuis, per saldo blijft het hetzelfde, maar het percentage is ongeveer gelijk gebleven. Dat verwachten we ook voor dit jaar tot het nieuwe afvalbeleid echt concreet gaat worden en daardoor meer sturingsmiddelen ontstaan. Dus dat is op dit moment de status. De heer Van Santen had het over veilige rotondes, voor zijn gevoel zijn de rotondes veiliger. Ik kan bevestigen, dat niet alleen zijn gevoel, maar mijn gevoel ook, dat vooral het verderop leggen van de fietsers veel meer zicht geeft. Ik heb daar geen echte meetinstrumenten voor. Bovendien is het ook een lastig jaar geweest op dit traject, want dan zou je echt moeten meten waar die ongevallen plaats vinden. We hebben wel een registratie. En die registratie is geweest, dat er helaas een dodelijk ongeval is te betreuren in de gemeente Lansingerland. Geregistreerd is iets van 150 ongevallen, die variëren van materieel tot lichte en andere verwondingen. Dat hebben we wel gemonitord. Om nou alleen specifiek op dit rotondes te focussen, normaal zou ik op het gemeentehuis zitten en dan moest ik regelmatig even opstaan, want dan zag ik weer wat op de rotonde gebeuren, zeker die bij het gemeentehuis, dat was ook zo'n lekkere rotonde. Maar tot nu toe heb ik daar eigenlijk weinig berichten over gehad of signalen gekregen, ook vanuit de bevolking of inwoners vandaan, dat hier gevaarlijke toestanden zijn. We hebben hier en daar nog wel een aanpassing gedaan, maar over het algemeen denk ik dat de ingrepen op de rotondes heel goed uitgewerkt hebben. Sowieso is fietsveiligheid, wat ook aan de orde komt in het mobiliteitsplan, een groot onderdeel, niet alleen bij ons in de gemeente Lansingerland, maar over heel Nederland, want het aantal kwetsbaren in de mobiliteit neemt toe. Dat is op zich heel goed i.v.m. gezondheid, het is heel goed om te fietsen, maar we zullen ook in de infrastructuur meer moeten gaan kijken waar we in moeten gaan grijpen om de fietsveiligheid te vergroten. Daar is ook de MRDH mee bezig. Ik heb wel het gevoel, en ik heb geen signalen dat, de rotondes niet bijdragen aan de verkeersveiligheid en datzelfde gevoel heeft u ook. Daar is niet een kengetal voor, zoals meneer Van Santen dat vraagt. Er is gevraagd naar KPI's o.a. over digitalisering. De vraag doet zich voor: wat wil je meten? Zoals u heeft gezien in de communicatie, maar ook daar waar het gaat over het rare jaar, dat we achter de rug hebben: in de digitalisering is een sterke toename geweest, want laten we eerlijk zijn: alleen al hoe wij werken met elkaar. Maar tegelijkertijd ook de bereikbaarheid van de gemeente: hoe gaat de inwoner daarmee om en kunnen ze informatie vinden, die ze moeten vinden? Wij denken wel, dat het gewerkt heeft bij het sociaal domein met aanvragen, maar ook vragen uit ondernemers, veel informatievoorziening via de website en daar waar nodig ook aangepast. Maar echte KPI's heb ik daar niet in. Ik vraag me ook af wat we daarin kunnen meten, dus dat is voor mij ook even een zoektocht. Er zijn vragen gesteld over digitalisering en KPI's, maar het is handig als ik een handvat krijg: wat wil je dan weten, dan kunnen we kijken of we er in een volgend jaarverslag wat mee kunnen. Ik denk dat ik de openstaande vragen hiermee beantwoord heb, maar mocht ik er één gemist hebben, dan hoor ik dat.

Burgemeester Van de Stadt: Even de boel inschakelen, want het is een lange avond en volgens mij heb ik maar een klein onderdeelje. Er wordt gevraagd naar de kengetallen. Ja, natuurlijk komen die in de begroting. Je moet ergens beginnen, dat is bij de jaarrekening, leek mij. Waarom? Omdat u over 2019 en 2020 geld beschikbaar heeft gezet voor team ondermijning. Het eerste jaar is opbouwen en het tweede jaar is ook nog een beetje opbouwen, maar dan zie je dat met dat geld ook grote resultaten worden geboekt. U moet ook denken: 72 integrale controles. Hoekeindseweg begin dit jaar, even buiten dit jaar, dat zijn 80 man, voornamelijk niet van onze gemeente. Er is ook een exponentiële inzet van mensen door de middelen, die u beschikbaar stelt. Die mensen hebben daar niet 1 dag rond gelopen, die 80 man, daar is weken van voorbereiding en weken van na gevolgen, maatregelen, vervolgingen en dergelijke mee van doen. Er zit echt een enorm iets achter. Hoe gaan die kengetallen eruit zien? Dan zeg ik maar even: in de

discussie aan het begin van mijn burgemeesterschap die ik met de toenmalige fractievoorzitter van de CU had over de jeugdgroepen. Die merkte op: burgemeester, we hadden nooit jeugdgroepen en nu hebben we er plotseling 3. Ik heb hem ervan overtuigd, dat we die jeugdgroepen al heel lang hadden en dat we ze eindelijk aanpakten. Maar de vraag is dus: moet zo'n kengetal dus streven naar meer of is het streven naar minder? Op dit moment denk ik, vrees ik, dat het omhoog zal gaan. Het aantal zaken dat wij aanpakken en de straffen onder dwangsom sluiten zal nog wel even toenemen, maar ik denk ook dat het op een gegeven moment gaat afnemen. Wij zien dat effect al een beetje ontstaan. We krijgen meldingen uit andere delen van het land over mensen die bij ons bekend zijn, dus er is uitwijkgedrag. Dat kan en zal moeten leiden, natuurlijk, tot het afbouwen van ondermijnende activiteiten in onze gemeente. Dus hoe die kengetallen zich precies gaan ontwikkelen, dat is nog even een vraag, ook voor mij. Moeten we ze nou ambitieus omhoog of ambitieus omlaag zetten? Ik denk wel dat het heel belangrijk is, dat we in de jaarrekening goed verantwoording afleggen met deze cijfers voor dat wat we doen met de middelen die u ter beschikking stelt en waar u verder, gezien de aard van de dingen, niet heel veel over kunt horen. Dank u wel.

Wethouder Van Tatenhove: Ik had een aantal vragen, maar mijn collega Van den Beukel heeft in elk geval de vraag van meneer Ammerlaan al beantwoord over de wijzigingen na de slotwijziging, dus die hoeft ik niet meer te beantwoorden. Meneer Ammerlaan had ook een vraag over de bedragen, die we overhevelen. Ik wil hem in elk geval verwijzen naar pagina 210 van het jaarstukdocument, want daar staat heel duidelijk boven geschreven, dat we soms bedragen krijgen, die specifiek voor een project bedoeld zijn vanuit het rijk of vanuit politieke besluitvorming van onze gemeenteraad. Als die dan in het betreffende jaar niet volledig uitgenut zijn, dan mogen ze mee naar het volgende jaar voor hetzelfde doel en dan worden ze in hetzelfde programma toegevoegd als waar ze in het jaar ervoor voor beschikbaar waren gesteld. Dus daar kunt u dat terug vinden, pagina 210. Meneer Ammerlaan vroeg ook mede namens zijn collega's vanuit de commissie samenleving of en wanneer de jaarrapportage sociaal domein komt. Ja, er komt een rapportage. Zoals u waarschijnlijk heeft gelezen, is dat wel een beknopte rapportage vergeleken met wat u van ons gewend bent, want dat hebben we afgesproken in verband met alle drukte, die er op het domein van samenleving ligt in onze organisatie. De bedoeling is dat het nog voor de zomervakantie uw kant op komt. Daar wordt in elk geval hard aan gewerkt. Dan had L3B een vraag over de tarieven en de benchmark voor de cultuur, sport en onderwijs. Zoals u waarschijnlijk weet, zijn we van plan om na het sportaccommodatieplan aan de slag te gaan met het tarievenbeleid. Dan is het ook de bedoeling dat we daar een benchmark in opnemen, dus op dat moment krijgt u inzicht in hoe onze tarieven zich verhouden tot de tarieven in de ons omliggende of ons vergelijkbare gemeenten. U vroeg ook of de rijksbijdrage, die we krijgen voor het kwijschelden van de huren of die voldoende is. Wat er nu in de jaarrekening is, dat zijn de verrekeningen tot en met het derde kwartaal. Daar hebben we 100% kostendekkendheid, maar we zijn nog in afwachting van de resultaten over het vierde kwartaal en daarna komt Q1 en Q2 van 2021, want er is weer een soortgelijke regeling. Dus ik stel voor, dat we u dan gewoon in de coronabrief, of als die een keer verdwijnt op een andere manier, daarover wel informeren, wat het dan totaal in 2020 heeft betekend en hoe het zich op dit moment ontwikkelt. Dat waren de vragen, die nog voor mij open stonden.

Wethouder Arends: Ja, ook voor mij was er nog een aantal vragen. Mevrouw Van Olst legde haar zorgen voor ondernemers neer. Mijn collega Van den Beukel gaf daar al enigszins antwoord op. Dat wil ik graag aanvullen. We hebben nauw contact met de ondernemersverenigingen, ook de winkeliersverenigingen. We hebben een goed beeld daarover, welke ondernemers het hartstikke goed doen en welke inderdaad veel steunpakketten hebben. Terecht dat u zegt: hoe lang houden ondernemers dat vol? Wat betekent dat o.a. voor het centrum? Naast ook dat we met ondernemersverenigingen contact hebben, hebben we ook in de regio nauwe contacten met de arbeidsmarktregio Zuid-Holland Centraal. Ook met het regionaal bureau voor zelfstandigen. De komende periode zijn we bezig met een regionaal mobiliteitsteam, o.a. waar voor ZZP'ers mogelijkheden nodig zijn en eventueel opleidingen te volgen of scholing te volgen zijn voor kansberoepen. Daarnaast is het zo dat we rondom de centra bezig zijn met het toekomstperspectief. Belangrijke thema's zijn: wat doet de coronacrisis en wat zijn de beelden daarvan? Daarom is het belangrijk om nu in te zoomen: wat is onze visie op de ontwikkeling van de centra, ook wat corona met zich meebrengt. Daar zijn we mee aan de slag, dat komt in de loop van dit jaar mogelijk naar u toe. Dat even ten aanzien van mevrouw Van Olst en haar vraag. De heer Philippons vroeg zich nog af, als het gaat over het voorkomen van uitkeringen. Uiteraard zetten wij ons vooral in voor mensen die een uitkering nodig hebben. Dan is het ook belangrijk om die uitkering te verstrekken. Maar we willen natuurlijk wel misbruik voorkomen of oneigenlijk gebruik voorkomen. Daarmee maken we gebruik van quick scans. Dat is met name aan de poort. We willen heel graag voorkomen. Soms kan het zijn dat een inwoner nog onvoldoende kennis heeft, die rusten we dan toe tot voldoende kennis, of het echt terecht is dat er een vraag voor bijstand gesteld wordt. De heer Van Santen van de VVD gaf aan: het zijn er best veel als je kijkt hoeveel quick scans er zijn gedaan en dat er dan 55 onterecht zijn afgegeven. Dat klopt. Het zijn er inderdaad veel. 2020 is ook een eerste jaar, dat we op deze manier werken. Dat heeft alles te

maken met het beleid, dat we hebben ontwikkeld en nu de uitvoering daarvan en dat werpt zijn vruchten af. We willen vooral het voorkomen, dus juist al aan de poort goed zich daarop krijgen. Soms is het ook als iemand al langere periode een uitkering heeft, dat we dan constatering door middel van toezicht en handhaving, dat iemand oneigenlijk gebruik maakt. Ik denk dat ik de vragen heb behandeld.

Tweede termijn

De heer Ammerlaan, CDA: We hebben veel voorbij zien komen. Dank aan alle wethouders hiervoor en burgemeester. Als ik het zo een beetje bekijk, mis ik één ding eigenlijk. Ik heb ook een vraag gesteld over de 10 beleidsaccenten. Daar wordt op blz. 33 over gesproken. Er blijft onduidelijkheid over die 10 beleidsaccenten. Er staat nog steeds het bedrag van € 255.000 uit de begroting van vorig jaar. De vraag aan de wethouder concreet is: wanneer komt daar duidelijkheid over? Dat is een vraag van mijn collega. Verder had ik geen opmerkingen.

Mevrouw Van Olst, WIJ: Ik wil in ieder geval wethouder Van den Beukel met name bedanken en mevrouw Arends. Ik krijg de indruk, dat waar ik zorgen over had, dat dat goed in beeld is. Succes daarmee. Dank u wel.

De heer Dieleman, CU: Wij hebben eigenlijk geen behoefte aan een tweede termijn. Wat ons betreft kunnen de jaarstukken binnenkort afgehamerd worden.

De heer Weerheijm, D66: Dank aan het college voor de beantwoording van al onze vragen. Terecht, dat wethouder Fortuyn de bal een beetje terugkaatst rondom digitalisering. We zullen er nog wat verder over na gaan denken, dan kunnen we misschien met een leuk voorstel daarover komen. Voor de rest geen opmerkingen.

De voorzitter: De heer Ruijtenberg had al gezegd, dat het een hamerstuk zou zijn.

De heer Ruijtenberg, GL: Ja, en oordeel wethouder. Dat is het enige.

De heer Azzouzi, PvdA: Dank aan de wethouder voor de beantwoording van de vragen. Volgens mij heeft de wethouder mijn eerste vraag niet goed begrepen. Hij heeft wel een goed antwoord op het onderdeel van teammanagers, dat staat op blz.77. Maar mijn vraag ging over blz.139. Daar staat een overzicht met loonkosten, maar ook inhuurkrachten. Daar stel ik vast, dat wij € 7,5ton aan extra inhuur hebben uitgegeven. Omdat eenmaal de jaarstukken en de kadernota met elkaar te maken hebben, mijn vraag is of die overschrijding de oorzaak was van onderbezetting van het apparaat dat wij hebben. Vandaar dat wij in 2021 1,4 hebben opgeplust, in de komende kadernota met 1,4 structureel. Dus: is mijn constatering juist? Dat is mijn eerste vraag en de link naar die 1,4. Mijn tweede vraag is wat technisch van aard. Het gaat om de investeringen, bij de presentatie van de MIP heb ik die vraag gesteld. Als we een vrijval hebben van € 1,5mln oplopend tot €3,9mln aan kapitaallasten, dan moet een aantal investeringen afgesloten worden of ingetrokken worden. Toen verwees de ambtenaar naar de jaarstukken. Nu in de jaarstukken zie ik een lijst met afgesloten kredieten van circa € 8mln. Als ik dat deel door 30 jaar, dan kom je op € 3ton vrijval. Dat is niet die € 1,5mln. Dus komt er nog een voorstel over het intrekken of herfasering van de kredieten richting ons voor de kadernota? Of hoe zit dat? Als ik die vraag nu stel, ben ik te vroeg. En als ik hem straks stel bij de kadernota, dan zijn we te laat, dan moeten we iets herstellen. Dank u wel.

De heer Philippens, L3B: Kort. Goed stuk, goede toelichting van het college. Hamerstuk. Dank u wel.

De heer Van Santen, VVD: Kort twee puntjes. Die rotondes, ik heb de heer Fortuyn gehoord en ik begrijp dat. Aan de ene kant vind ik het wat onbevredigend als je meer dan € 2mln in veilige rotondes investeert, dat je eigenlijk niet precies weet of het effectief is gebleken. Daar laat ik het bij, maar het geeft mij een wat minder gevoel. Dan ten aanzien van die OZB, eenmalige teruggave, noem ik het maar even. Blij met het antwoord van de wethouder, dat het technisch in elk geval mogelijk is. Ik begrijp dat het natuurlijk overduidelijk eenmalig moet zijn, ook naar de provincie, maar ook naar burgers. Mijn vraag eigenlijk hier is, want dan zullen we een voorstel moeten doen in de vorm van een motie of amendement: hoort dat dan bij de jaarstukken of moeten we dat op een later moment doen bij de begroting of bij de kaderbrief? Daar vraag ik nog even een reactie op. Dank u wel.

Wethouder Van den Beukel: Ik heb 4 vragen genoteerd, waarvan eentje over beleidsaccenten heel specifiek voor collega Van Tatenhove, dus die wil ik even laten liggen. Ik begin even met de vraag van de heer Azzouzi. Ik begrijp ze, maar om ze nu echt adequaat te beantwoorden, ik denk dat het beter is om dat aan papier toe te vertrouwen. Dus met uw welnemen, voorzitter en meneer Azzouzi, zou ik die graag

even op schrift beantwoorden richting u. De vraag van de heer Van Santen, wanneer dat hoort, wanneer het passend is, zo'n voorstel: ik kan me goed voorstellen, dat het uiteindelijk uw keuze is, die gemaakt kan worden bij de kadernota. Het is een verantwoording over een afgesloten jaar. Dat bedrag kun je opnieuw willen aanwenden voor een bepaald doeleinde. Dat soort keuzes in aanwending lijkt me heel passend om bij de kadernota te doen.

Wethouder Van Tatenhove: Excuses, meneer Ammerlaan, ik had hem in de eerste termijn niet zozeer als een vraag opgeschreven, maar meer als een constatering. Maar nu u hem als vraag stelt, kan ik u gerust stellen, want we hadden beloofd, dat we vanuit het college voor de zomer met een voorstel zouden komen hoe we het resterende bedrag van de beleidsaccenten zouden kunnen verdelen. Nu begrijp ik dat de zomer deze week wel begonnen is, maar gelukkig zat het gisteren in B&W, dat voorstel, dus dat komt als het goed is deze week naar u toe, dus ietsje na de zomer, maar de zomer is nog niet voorbij, dus het komt goed.

Wethouder Fortuyn: Ik heb maar één reactie en dat is richting meneer Van Santen. Ik vind het jammer, dat het gevoel over de rotondes niet enthousiast ontvangen wordt. Dat past niet in de jaarrekening, vind ik. Ik wil daarvan zeggen: ik lees elke week de Heraut en het Hart van Lansingerland. Daar kom ik weinig signalen tegen en ook weinig ongevalregistratie. Het is natuurlijk niet alleen maar veiligheid te meten in de zin van aantallen slachtoffers, maar het is ook beleving. Ik zou u dan toch willen overtuigen, u heeft het zelf ook al aangegeven, dat het toch wel een prettig overzicht is, dat we het goede gevoel hebben, dat we een goede investering hebben gedaan. Dat gevoel wil ik wel overbrengen en ik hoop dat we samen er hetzelfde gevoel aan overhouden.

De voorzitter: Dan denk ik, dat ik rond ben met het college. Dan ga ik kijken, ik heb het idee, dat het een hamerstuk voor de raad kan worden. Heb ik dat dan goed? Ik denk het wel, want L3B, WIJ, CU, D66, GL hebben allemaal aangegeven: een hamerstuk. De heer Van Santen: Voor mij is het ook een hamerstuk. Mijn handje was op de heer Fortuyn. Met uw welvinden reageer ik nog even kort. Dank u wel. Ik heb er ook een hartstikke goed gevoel over, meneer Fortuyn, dus daar vinden we elkaar wel. Ik denk dat het op een uitermate goede manier gedaan is. Ik denk ook, dat het een stuk veiliger is, maar het zou fijn zijn als je dit soort zaken wat objectiever kunt vast stellen als je dat soort investeringen hebt gedaan om er ook van te leren naar de toekomst. Ja, het gevoel zit goed, maar soms gaat het om meer dan gevoel. Daar wil ik het bij laten. Wethouder Fortuyn: Ik denk dat we allebei hetzelfde gevoel hebben. De voorzitter: Voor het CDA ook een hamerstuk? De heer Ammerlaan: Ik dacht dat ik het gezegd had, anders bij deze nogmaals. De voorzitter: D66 ook en PvdA ook, neem ik aan. De heer Azzouzi: Ik krijg nog een reactie op de vragen. Wat ons betreft een hamerstuk. Als wij de beantwoording hebben gekregen, dan kunnen wij overwegen om dat op te waarderen. De voorzitter: Dus in principe een hamerstuk, tenzij het antwoord u aanleiding geeft om het terug te halen, dan kunt u dat doen in de raad. Dat is prima. Dan stellen we dat op deze wijze vast.

7a. Actualiteiten uit het college

De voorzitter: Dan komt het coronajournaal. De burgemeester.

Burgemeester Van de Stadt: Ik kan gelukkig heel kort zijn. Volgens mij zijn er geen bijzonderheden op dit gebied in onze gemeente. Ik wil me bij de woorden bij een vorig agendapunt van de heer Ruijtenberg aansluiten: volgens mij is onze gemeente niet alleen in 2020 goed door de coronacrisis gerold, of relatief goed, met alle zwaarte voor mensen die daar in zaten, zoals ondernemers, maar ook dit jaar denk ik dat onze inwoners het gewoon heel goed oppakken. Ik constateer gelukkig weer, gisteren even, het terras zitten, dat mensen genieten in onze prachtige gemeente, zoals velen van u dat vanavond gememoreerd hebben. Dus so far so good. Laten we dat met zijn allen volhouden.

De heer Buitendijk, CDA: Dank aan de burgemeester voor de update, het op de hoogte houden van het herstelplan ook, samen de schouders eronder zetten. Nu ben ik toch eigenlijk benieuwd of er al nieuws is betreffende een soortgelijk herstelplan voor cultuur en verenigingen. Dat is al eerder besproken, dat willen we allemaal. Zijn er al stappen gezet? Burgemeester Van de Stadt: Ik zou dat aan de wethouder cultuur willen vragen, nu ze er toch allemaal zijn. Anders is het het beste om dat even mee te nemen in de volgende, maar misschien dat de wethouder cultuur er even wat over kan zeggen. Wethouder Van Tatenhove: Het lijkt me heel goed om in de volgende brieven iets specifiek iets te zeggen over sport en cultuur en de staat van de verenigingen en hoe blij ze zijn, dat ze weer wat meer mogen. Ik kan wel vast verklappen dat het programma voor Expeditie Lansingerland in herhaling gaat de komende zomerperiode en dat daar weer heel veel verenigingen zich bij hebben aangesloten. Dus voor onze jeugd en jongeren hebben we in elk geval weer een mooie zomerprogrammering. Maar we komen er in een volgende brief, wat mij betreft, even op terug.

7b. Actualiteiten uit de commissie

De voorzitter: Daar zie ik niemand.

7c. Verbonden partijen

De voorzitter: Reacties? Collegeleden? Raadsleden? Nee, dat is niet het geval.

8. Rondvraag en sluiting

De heer Philippens, L3B: De TONK-regeling is een bijzondere bijstandsregeling, ondersteuning voor huishoudens, die noodzakelijke kosten, zoals woonkosten, niet meer kunnen betalen. Als gemeente kunnen we grotendeels zelf de criteria bepalen en de hoogte van de uitkering van de TONK-regeling. Daar heb ik laatst wat technische vragen over gesteld. Dan zien we dat we ongeveer € 250.000 van het rijk hiervoor ontvangen hebben en tot op heden € 2.500 uitgenut. Die regeling loopt tot eind juli. Let wel op, dat is met terugwerkende kracht, dat is wel even goed om dat aan te geven. Tot nu toe zijn er 17 aanvragen voor die regeling gedaan en 2 ingewilligd. Dan kom ik bij een tweetal vragen. Gezien de beperkte uitnutting en aanvragen en het budget dat daarvoor beschikbaar is, moeten we niet die criteria en/of hoogte van die uitkering aanpassen? En/of dit breder communiceren? Dat was de vraag. Wethouder Arends: Goede vragen van de heer Philippens, want het is een belangrijke extra ondersteuning voor inwoners, die echt hun vaste lasten niet meer kunnen dragen vanwege de gevolgen van de coronacrisis. De vermogensgrens die we hebben, gaat uit van wat iemand daadwerkelijk aan geld op een rekening heeft staan. Dat is voor deze regeling echt soepeler dan bij bijzondere bijstand. De regeling is ook echt bedoeld om inwoners te compenseren, wanneer ze die woonlasten moeilijk kunnen betalen. Dus daarin zijn we redelijk ruim. De TONK-regeling wordt heel breed gecommuniceerd via onze website, maar ook op social media. Daarnaast is bij al onze toegangspartijen en schuldhulpverleners en de uitvoerders van de vroegsignalering de mogelijkheid om mensen te wijzen op de TONK-regeling. Zij treffen de inwoners, die soms wat kwetsbaarder zijn. Zo breed mogelijk willen we dat dan kenbaar maken. Het achterblijven van het beroep op de TONK is een landelijk fenomeen. Dat zien we niet alleen in Lansingerland, maar bij veel gemeenten. De reden ook om het initiatief van het rijk, VNG en UWV om het via de UWV en regionaal aandacht hierop te laten besteden. Een verklaring voor die achterblijvende aanvraag kan mogelijk deels worden gezocht in het succes van de Covid-gerelateerde steunmaatregelen, waardoor een beroep op de regeling achter blijft. We hebben wel bewust ingezet op ruimhartige toegang, dus eigenlijk tot twee maal toe de bijstandsnorm. Dat is wel veel hoger als we kijken naar andere gemeenten in onze nabije omgeving, maar dat vinden wij belangrijk. Het is niet voor niets dat het rijk dat biedt. Daarmee willen we ook voor degenen, die het echt heel zwaar hebben, dat mogelijk maken. Voor alle duidelijkheid: deze regeling is echt nog tot 1 augustus dit jaar, kan dat worden aangevraagd, dus hij loopt nog door. Ik hoop dat ik hiermee de heer Philippens voldoende heb kunnen beantwoorden. De heer Philippens: Voldoende. Dank u wel. Dank aan de wethouder.

De voorzitter, om 23.15 uur: Dan zijn we aan het eind van deze vergadering. Ik wil u hartelijk danken voor jullie inzet van vanavond. Hoe laat is het? Het is kwart over elf. Ik had het niet ingeschat, het heeft toch nog wat langer geduurd, maar we hebben een goede avond gehad. Een jaarrekening, die als hamerstuk naar de raad gaat van zo'n moeilijk coronajaar, dat is toch bijzonder, althans, dat vind ik. Met deze woorden wil ik graag deze bijeenkomst afsluiten, deze vergadering van de commissie afsluiten. Ik wens u nog een goede avond, welterusten en morgen gezond weer op. Tot de volgende keer.

Verslag opgesteld door Marianne Jansen, Lothassa Secretarie, met behulp van geluidsopname.